

Del I i årsrapport 2023 til EU-Kommissionen

1. Indledning

Del I af årsrapporten suppleres af del II med 10 sektioner om kontrollen på forskellige områder dækket af [kontrolforordning \(EU\) 2017/625](#). Årsrapporten er lavet med udgangspunkt i [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2019/723](#) om årsrapporter og Kommissionens vejledning herom (2021/C71/01).

De danske myndigheders kontrol er beskrevet i [den flerårige nationale kontrolplan i henhold til artikel 109-111 i forordning \(EU\) 2017/625 forelagt af Danmark for perioden 2022-2026](#).

I dette afsnit beskrives blandt andet opfyldelsen af strategiske mål, samlet overholdelse, tilrettelæggelse af kontrollen, væsentlige tiltag samt gebyrer og afgifter.

De danske kontrolmyndigheder vurderer, at Danmark har et enkelt og overskueligt kontrolsystem. Der er få ministerier involveret og få decentrale myndigheder, og der er et godt samarbejde mellem dem. Kontrolmyndighederne har udarbejdet de nødvendige samarbejdsaftaler.

Myndighederne, der har medvirket til denne rapport, hører under to ministerier. Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen hører til i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, og Miljøstyrelsen hører til i Miljøministeriet.

Myndighederne arbejder løbende på at vejlede erhvervet med at forbedre overholdelsen af reglerne og på at effektivisere kontrollen, og mange af områderne har stor politisk bevågenhed. Myndighederne konkluderer, at den kontrol, de udfører, generelt set er målrettet og giver den ønskede effekt.

Fødevarestyrelsens kontrol

Fødevarestyrelsens strategi

Fødevarestyrelsens strategi 2020-2023 "[Faglig, bæredygtig og innovativ](#)" er forlænget til og med 2024.

Strategien sætter en ambitiøs retning for Fødevarestyrelsens arbejde internationalt, i Danmark og for styrelsens interne organisation. Danmark skal være foregangsland på bæredygtighed, og styrelsen vil arbejde aktivt for at sikre sunde dyr og fødevarer, der er produceret bæredygtigt. Fødevareproduktion fra jord til bord skal være en god forretning, både for virksomheder, borgere og klimaet. En bæredygtig fødevareklynge skal være et dansk brand. Dette skal ske ved, at Fødevarestyrelsen skaber rammerne for en bæredygtig fødevareproduktion gennem viden, samarbejde og innovation. Strategien anviser fundamentet for, hvordan Fødevarestyrelsen vil nå i mål med sin ambition.

- Bæredygtig fødevareklynge
- Innovation og agilitet
- Digital transformation
- Faglig styrelse og troværdig myndighed
- Attraktiv arbejdsplads

Fødevarestyrelsens kontrol er risiko- og behovsorienteret. Kontrollen er derfor fokuseret på virksomheder, der har svært ved at overholde reglerne. Fødevarestyrelsen følger løbende virksomhedernes regel efterlevelse på forretningsområde- og direktionsniveau for at vurdere, om der er behov for justering af kontrollen og Fødevarestyrelsens information om reglerne.

Fødevarekontrollsystemet

Kontrolkonceptet på fødevarerområdet blev senest videreudviklet i 2020 på baggrund af et bredt politisk forlig (Fødevareforlig 4). Kontrollen er blevet endnu mere risiko- og behovsorienteret og planlægningen mere fleksibel, så den samlede kontrolindsats bliver mere målrettet virksomhedernes individuelle kontrolbehov. Nedenunder beskrives de forskellige kontrolindsatser for kontrollen af fødevareraktiviteter.

Basiskontrol

Alle fødevareraktiviteter kan få basiskontrol. Hyppigheden af basiskontrollen varierer og afhænger af virksomhedernes aktiviteter og behov for kontrol. Der er to forskellige typer af basiskontrol: stikprøvebaseret basiskontrol og frekvensbaseret basiskontrol. Det er virksomhedernes aktiviteter og produkter, der afgør, om de får basiskontrol efter faste frekvenser eller om de bliver udpeget til kontrol på baggrund af en kontroludpegningsmodel.

Langt de fleste fødevareraktiviteter får stikprøvebaseret basiskontrol med behovsbaseret udpegningsmodel til kontrol i stedet for faste frekvenser; for eksempel caféer, restauranter og supermarkeder og engrosaktiviteter, som ikke foretager behandling af fødevarer.

Fødevarestyrelsen har udviklet en kontroludpegningsmodel baseret på machine learning til brug for at udpege størstedelen af den stikprøvebaserede basiskontrol. Modellen tildeler virksomhederne en behovsscore, der er et udtryk for kontrolbehovet, og som danner grundlag for kontroludpegningsmodellen. For nogle virksomheder kan der være års mellemrum mellem kontrolbesøgene, mens andre kan få kontrol flere gange om året.

Nye fødevareraktiviteter omfattet af stikprøvebaseret basiskontrol får hurtigt efter opstart et særligt kontrolbesøg kaldet starthjælp, hvor der er god tid til vejledning.

En del af basiskontrollen består desuden af tilfældigt udpegede virksomheder omfattet af den stikprøvebaserede basiskontrol. Disse kontroller udgør en baseline. Baseline bruges bl.a. som sammenligningsgrundlag for de øvrige kontrolindsatser og til at følge virksomhedernes regel efterlevelse fra år til år. Desuden sikrer baseline, at alle virksomheder hvert år kan få kontrol, og det er med til at opretholde den præventive effekt af kontrollen.

Engrosaktiviteter med produktion af fødevarer og detailaktiviteter med kompliceret produktion af fødevarer vil få kontrol med fast frekvens: frekvensbaseret basiskontrol. Frekvensen kan variere fra fire basiskontrolbesøg om året til kontrol hvert andet år.

Hvis virksomhederne ikke har fået nogen sanktioner på de seneste fire kontrolrapporter og ingen sanktioner på kontrolrapporter i de seneste 12 måneder, får de reduceret den faste kontrolfrekvens. Den laveste reducerede kontrolfrekvens er én kontrol hvert andet år.

Desuden er der faste kontrolfrekvenser for en række særlige aktiviteter:

- Tilberedning, import eller markedsføring af økologiske fødevarer (bortset fra detailforhandling af færdigpakke økologiske fødevarer og forhandling af uindpakke økologiske fødevarer under bagatelgrænsen)
- Indførsel
- Eksport

- Gruppevis levering af slagtesvin
- Specificeret risikomateriale
- Den danske ordning for ”Det Økologiske Spisemærke”
- Anmeldelse og fremstilling af kosttilskud til spædbørn og gravide
- Grønlandske og færøske foreninger samt patienthjem

Ud over basiskontrol kan alle fødevarevirksomheder få kontrol inden for de øvrige kontrolindsatser, som er beskrevet herunder.

Dybdegående kontrol

Alle fødevarevirksomheder kan få dybdegående kontrol, der består af kontrol efter anmeldelse, prioriteret indsats og kampagnekontrol.

Kontrol efter anmeldelse

Kontrol efter anmeldelse udføres på baggrund af, at forbrugere eller andre anmelder forhold i en fødevarevirksomhed. Informationer fra forbrugerklager er værdifuld viden for Fødevarestyrelsen om, at der kan være udfordringer i den pågældende virksomhed.

Prioriteret indsats

Prioriteret indsats er en fleksibel kontrolindsats, som Fødevarestyrelsen kan anvende, hvis et emne eller en kategori af fødevarevirksomheder har særligt behov for kontrol. Fødevarestyrelsen kan også bruge denne kontrolindsats i enkelte virksomheder, hvor lokale kontrolenheder identificerer et særligt kontrolbehov. Projekterne kan løbende ændres, så Fødevarestyrelsen hurtigt kan reagere på udviklinger i erhvervet og aktuelle problemområder.

Kampagnekontrol

Kampagnekontrol skal øge fokus på særlige risikoområder. Fødevarestyrelsen udvælger områder, hvor der er behov for en særlig kontrolindsats på baggrund af en risiko- og behovsvurdering. Kontrolkampagnerne kan både have fokus på en kendt risiko og kan give Fødevarestyrelsen mere viden om et særligt område.

Opfølgende kontrol

Fødevarestyrelsen udfører to opfølgende kontroller i en virksomhed, der har overtrådt reglerne. Virksomheden skal selv betale for de to kontroller. Den første kontrol er målrettet kontrol af, at virksomheden nu overholder de regler, blev overtrådt. Det andet besøg er en bredere kontrol. Her kontrollerer Fødevarestyrelsen bl.a. virksomhedens hygiejne, egenkontrol og godkendelser.

Analytisk kontrol

Fødevarestyrelsen udtager prøver som supplement til den fysiske kontrol. Prøverne analyseres for mikroorganismer eller kemiske stoffer på Fødevarestyrelsens laboratorium eller på eksterne laboratorier. Prøver kan udtages til kontrolprojekter hvor det kontrolleres, at virksomheden og produktet overholder lovgivningen. Der kan desuden udtages prøver til overvågnings- og kortlægningsprojekter for henholdsvis at overvåge udviklingen inden for et specifikt område og indsamle viden om nye mikrobiologiske eller kemiske problemstillinger.

Kontrolkonceptet for fødevarekontrol er fleksibelt og helhedsorienteret

Kontrolindsatserne i kontrolkonceptet for fødevarekontrol supplerer hinanden, og Fødevarestyrelsen betragter kontrolkonceptet som en helhed. Kontrolkonceptet er fleksibelt, fordi det er muligt at tilpasse kontrolindsatserne fra år til år og i løbet af året, hvis der er behov. Det betyder for eksempel, at hvis der

skal udføres flere kontroller i indsatsen starthjælp end forventet, kan antallet af kontroller i andre kontrolindsatser nedjusteres. Og hvis der opstår en ny risiko, kan Fødevarestyrelsen hurtigt igangsætte en ny prioriteret indsats i relevante virksomheder ved samtidig at reducere kontrollerne et andet sted.

Fødevarestyrelsens kontroludpegningsmodel sikrer målrettet og datadrevet kontroludpegnning af fødevarer

Fødevarestyrelsens kontroludpegningsmodel understøtter en mere målrettet og behovsorienteret kontrol gennem datadrevet udpegning af kontroller baseret på virksomhedernes individuelle behov for kontrol. Modellen anvendes på virksomheder omfattet af stikprøvebaseret basiskontrol. Den opdeler virksomhederne efter kontrolbehov i tre behovskategorier; rød, gul og grøn. Rød behovskategori er virksomheder med størst kontrolbehov. Målet for modellen er en signifikant højere sanktionsprocent for virksomheder med størst kontrolbehov (rød behovskategori) sammenlignet med baseline.

Kødkontrollen

Kødkontrollen udfører kontrollen med alle slagtedyr i Danmark på både de store og mindre slagterier og små slagtehusse. Kødkontrollen udføres som en 100 pct. kontrol, dvs. at samtlige danske slagtedyr kontrolleres af kødkontrollen både før (AM-kontrol) og efter slagtning (PM kontrol). Desuden udfører Kødkontrollen tilsyn med, at virksomhederne overholder kravene til fødevarerhygiejne og til eksport til tredjelande.

Kontrol med primærproducenter af vegetabiliske fødevarer i forhold til hygiejnereglerne m.v. for fødevarer

Denne kontrol baseres på en årlig udpegning. Kontrollen gennemføres oftest i forbindelse med foderkontrol af primærproducenter, da besættningsejere ofte har vegetabiliske fødevarer (f.eks. brødkorn, olieraps m.fl.) samtidig med, at de har dyr. Dog udpeges der årligt også et antal producenter af frugt og grønt, som alene har disse afgrøder. Kontrollen udføres af Landbrugsstyrelsen, via en overordnet samarbejdsaftale og en underliggende kontrolaftale med Fødevarestyrelsen.

Kontrollen gennemføres uanmeldt og har fokus på hygiejnereglerne for fødevarer.

Mikrobiologiske handlingsplaner

Fødevarestyrelsen har et mål om at færre forbrugere bliver syge af fødevarer og har forskellige handlingsplaner for forskellige bakterier.

Campylobacter er fortsat den bakterie, der forårsager flest fødevarerborne sygdomstilfælde i Danmark. Efter mange års indsatser er risikoen for at få campylobacter fra dansk kyllingekød næsten halveret. Alligevel bliver op mod 5.000 forbrugere hvert år syge af den fødevarerborne bakterie. Fødevarestyrelsen fortsætter derfor indsatsen mod bakterien. I 2022 trådte en ny handlingsplan i kraft med formålet at få antallet af smittede ned. Handlingsplanen er udarbejdet sammen med fødevarerhvervet og Danmarks Tekniske Universitet (DTU).

[Handlingsplanen for 2022-2026](#) fungerer som en dynamisk handlingsplan. Mål og indsatser vil blive fulgt og tilpasset udviklingen i produktionen af slagtekyllinger og bidrag til smitte fra andre kilder. I 2023 var antallet af sygdomstilfælde forårsaget af campylobacter fortsat omkring de 5.000. Tiltag i handlingsplanen afspejles dermed ikke i antallet af sygdomstilfælde, hvilket blandt andet skyldes ændring i diagnostiske metoder til detektion af sygdomstilfælde og kan muligvis også skyldes et øget forbrug af kyllingekød, hvilket DTU er i gang med at undersøge.

På salmonellaområdet er antallet af sygdomstilfælde igen tilbage på samme niveau som før corona-pandemien. Med undtagelse af årene 2020-2021, er der de seneste ti år årligt registreret 900-1.200 sygdomstilfælde. Fødevarestyrelsen har indfriet sit mål i 2023 om at fastholde det lave niveau af sygdomstilfælde forårsaget af salmonella.

Strategiske mål i Fødevareberedskabet

Fødevareberedskabsenheden har ansvaret for det overordnede fødevareberedskab, herunder opfølgning af sager efter retningslinjerne i Kontrolvejledningen. Enheden har blandt andet ansvar for at koordinere sager om smitteopsporing, tilbagetrækning og tilbagekaldelse og at [offentliggøre tilbagekaldelser på Fødevarestyrelsens hjemmeside](#). Enheden er kontaktpunkt til EU-Kommissionens Alert and Co-operation Network (ACN), som dækker notifikationer og samarbejder under hele Kontrolforordningen (OCR).

Fødevareberedskabsenhedens mål er at opnå et effektivt fødevareberedskab. For at sikre en høj fødevarerisikrohed skal Fødevarestyrelsen kontrollere, at fødevarevirksomheder effektivt tilbagetrækker og tilbagekalder farlige fødevarer. Dette sker ved at udføre stikprøvekontroller i handelsled fra fødevarerproducent til forbruger. Kontrolenhederne skal kontrollere 1. led og indberette resultatet til Fødevareberedskabet. Det skal ske inden for første døgn efter, at Fødevarestyrelsen har vurderet et parti farligt. Fødevarestyrelsen har en intern målsætning om, at mindst 95 pct. af tilbagekaldssagerne overholder behandlingstiden på ét døgn.

I år 2023 er der i alt registreret 373 1.ledskontroller fordelt på i alt 228 tilbagekaldssager. Den samlede målopfyldelse for året endte på 90 pct.

Foderkontrollsystemet

Landbrugsstyrelsen udfører kontrol af primærproducenter på vegne af Fødevarestyrelsen.

Fødevarestyrelsen har implementeret et nyt foderkontrolkoncept fra januar 2023. Den kontrol, som Fødevarestyrelsen udfører på foderområdet, er gældende for fodervirksomheder i et led efter primærproduktion, herunder foderaktiviteter i fødevarevirksomheder med visse restprodukter til foderbrug.

Basiskontrol

Alle virksomheder med foderaktiviteter, som Fødevarestyrelsens fører kontrol med, kan få basiskontrol. Der er forskellige typer af basiskontrol. 1) Godkendelsesbesøg, 2) Stikprøvebaseret basiskontrol, 3) Frekvensbaseret basiskontrol og 4) Målrettet kontrol af aktiviteter med særlige frekvenser. Det er virksomhedernes aktiviteter og produkter, der afgør, om de får basiskontrol efter faste frekvenser eller om de bliver udpeget til stikprøvekontrol.

Nogle nye fodervirksomheder skal godkendes før de må begynde deres aktiviteter. Ved godkendelsesbesøg kontrollerer Fødevarestyrelsen virksomhedens risikoanalyse og HACCP-plan. Desuden vurderes om bl.a. indretning og planlagt drift vil kunne leve op til kravene ud fra de aktiviteter, virksomheden har ansøgt om.

En vis procentdel af transportørerne af foder vil blive stikprøvekontrolleret hvert år. Basiskontrollen omfatter også anden kontrol, f.eks. i forbindelse med eksport eller import.

Virksomheder med frekvensbaseret basiskontrol har en fast kontrolfrekvens fastsat på baggrund af Fødevarestyrelsens individuelle risikokarakterisering. Frekvensen kan variere fra fire basiskontrolbesøg om året til kontrol hvert andet år.

Hvis virksomhederne ikke har fået nogen anmærkninger på de seneste fire kontrolrapporter og ingen anmærkninger på kontrolrapporter i de seneste 12 måneder, får de reduceret den faste kontrolfrekvens. Den laveste reducerede kontrolfrekvens er én kontrol hvert andet år.

Desuden er der faste kontrolfrekvenser for en række særlige aktiviteter:

- Eksportaktiviteter
- Importaktiviteter
- Virksomheder med økologisk foder til selskabsdyr med animalsk indhold, omfattet af økologikontrolforordningen

Ud over basiskontrol kan alle virksomheder med foderaktiviteter få kontrol inden for de øvrige kontrolindsatser, som er beskrevet herunder.

Dybdegående kontrol

Alle virksomheder med foderaktiviteter kan få dybdegående kontrol, der består af kontrol efter anmeldelse, prioriteret indsats og kampagnekontrol.

Kontrol efter anmeldelse

Kontrol efter anmeldelse udføres på baggrund af, at forbrugere eller andre anmelder forhold i en virksomhed med foderaktiviteter. Informationer fra forbrugerklager er værdifuld viden for Fødevarestyrelsen om, at der kan være udfordringer i den pågældende virksomhed. Indsatsen omfatter bl.a. også tilbagetræknings- og tilbagekaldsessager samt kontrol på baggrund af analyseresultater.

Prioriteret indsats

Prioriteret indsats er en fleksibel kontrolindsats, som Fødevarestyrelsen kan anvende, hvis et emne eller en kategori af virksomheder med foderaktiviteter har særligt behov for kontrol. Fødevarestyrelsen kan også bruge denne kontrolindsats i enkelte virksomheder, hvor lokale kontrolenheder identificerer et særligt kontrolbehov. Projekterne kan løbende ændres, så Fødevarestyrelsen hurtigt kan reagere på udviklinger i erhvervet og aktuelle problemområder.

Kampagnekontrol

Kampagnekontrol skal øge fokus på særlige risikoområder. Fødevarestyrelsen udvælger områder, hvor der er behov for en særlig kontrolindsats på baggrund af en risiko- og behovsvurdering. Kontrollkampagnerne kan både have fokus på en kendt risiko og kan give Fødevarestyrelsen mere viden om et særligt område.

Opfølgende kontrol

Fødevarestyrelsen udfører opfølgende kontrol som opfølgning på påbud eller forbud snarest muligt efter fristen for at efterkomme påbud er udløbet eller betingelser for ophævelse af forbud er efterkommet.

Analytisk kontrol

Fødevarestyrelsen udtager årligt prøver som supplement til den fysiske kontrol. Prøverne analyseres for mikroorganismer, animalske bestanddele eller kemiske stoffer på Fødevarestyrelsens laboratorium eller på eksterne laboratorier. Prøver kan udtages til kontrolprojekter hvor det kontrolleres, at virksomheden og produktet overholder lovgivningen. Der kan desuden udtages prøver til overvågnings- og kortlægningprojekter for henholdsvis at overvåge udviklingen inden for et specifikt område og indsamle viden om nye mikrobiologiske eller kemiske problemstillinger.

Kontrol af primærproducenter

Foderkontrollen af primærproducenter baseres på en årlig udpegning, hvori der indgår tilfældige og risikobaserede parametre. Konceptet betyder at fokus kan være på en specifik dyreart, på besætninger med forskellige dyrearter, på antal dyr eller sammenfald med andre kontroller (f.eks. konditionalitet). Kontrollen er uddelegeret til Landbrugsstyrelsen, og der er en overordnet samarbejdsaftale og en underliggende kontrolaftale.

Kontrollen gennemføres uanmeldt og tager udgangspunkt i hygiejnereglerne for foder samt i øvrige regler for foder. Kontrollen omfatter kæden fra jord til bord – det vil sige hele bedriften, fra dyrkning af foder, til udfodring og levering af slagtedyr. Desuden udtages der prøver af foder under kontrolbesøget.

Det veterinære kontrollkoncept

Det veterinære kontrollkoncept samler Fødevarestyrelsens kontrolopgaver på veterinærområdet. Nedenunder beskrives de forskellige kontrolindsatser for kontrollen på veterinærområdet.

Basiskontrol

Basiskontrollen er forebyggende og sikrer et grundlæggende niveau af kontrol i kontrolpopulationen. Basiskontrollen omfatter fire kontrolindsatser. 1) Autorisation, godkendelse og registrering, 2) Rekvireret basiskontrol, 3) Frekvensbaseret basiskontrol og 4) Stikprøvebaseret basiskontrol.

Autorisation, godkendelse og registrering

Autorisation, godkendelse og registrering, herunder:

- Godkendelsesbesøg af visse virksomhedstyper, der holder landdyr eller indsamler, producerer, forarbejder eller opbevarer avlsmateriale af landdyr
- Godkendelse af virksomheder, der forarbejder, håndterer eller opbevarer animalske biprodukter (ABP)
- Autorisation af transportvirksomheder

Kontrolindsatsen omfatter f.eks. kontrol eller godkendelse, som er fastsat i lovgivningen og dermed er en forudsætning for, at besætningen/virksomheden lovligt kan drive erhverv inden for den pågældende branche.

Rekvireret basiskontrol

Rekvireret basiskontrol, herunder:

- Forhåndsvalidering af logbøger og returlogbogskontrol
- Offentlig kontrol med henblik på udstedelse af dyresundhedscertifikater på sendinger af levende dyr og avlsmateriale
- Salmonellaovervågning

Frekvensbaseret basiskontrol

Frekvensbaseret basiskontrol, herunder kontrol i virksomheder, der har faste årlige kontrolfrekvenser jf. lovgivning eller risikoberegning. Indsatsen omfatter bl.a. kontrol med:

- Animalske biproduktvirksomheder
- Akvakulturbrug
- Hundevirksomheder (hundesmileyordningen)
- Visse fjerkrævirksomheder
- Avlsmaterialevirksomheder
- Virksomheder, der beskæftiger sig med sammenbringning (sammenbringningsvirksomheder)

Stikprøvebaseret basiskontrol

Formålet med stikprøvebaseret basiskontrol er at opretholde et basalt kontroltryk i kontrolpopulationen og derigennem opnå en præventiv effekt af veterinærkontrollen. Sandsynligheden for kontrol øger kontrolobjekternes incitament til at overholde reglerne. Endvidere skal kontrollen i det enkelte kontrolobjekt motivere kontrolobjektet til at overholde reglerne. Desuden skal indsatsen være med til at følge den generelle regelefterlevelse i kontrolpopulationen, hvilket bl.a. vil ske ved baselinemålinger.

Fødevarestyrelsen udpeger årligt kontrolobjekter til stikprøvebaseret basiskontrol. Kontrolobjekter udpeges enten risikobaseret eller tilfældigt (baselinemålinger).

For besætninger, dyrlæger og veterinærpsygeplejersker foregår hovedparten af den stikprøvebaserede basiskontrol som risikobaseret udpegning, hvor udpegningen sker ved hjælp af risikokriterier, som bl.a. er udvalgt på baggrund af en analyse af tidligere års kontrolresultater. Analysen tager udgangspunkt i kontrol- og registreringsdata om kontrolobjekterne. I praksis betyder det, at kontrollen målrettes kontrolobjekter med størst behov for kontrol. Udpegningen sker centralt.

Samtidig anvendes indsatsen til at udføre tilfældigt udpeget kontrol, så der opnås en jævn baselinemåling, som indikerer den generelle regelefterlevelse uden påvirkning af risikokriterier. Baselinemålingen medvirker til at sikre, at alle besætninger/virksomheder oplever en vis sandsynlighed for at få kontrol fra Fødevarestyrelsen.

Dybdegående kontrol

Dybdegående kontrol er målrettet kontrolobjekter med øget behov for kontrol eller vejledning. Kontrolindsatsen anvendes også ift. virksomheder og besætninger, hvor der vurderes at være særlige risici forbundet med driften. Dybdegående kontrol omfatter tre kontrolindsatser. 1) Kontrol efter anmeldelse, 2) Prioriteret indsats og 3) Kampagnekontrol.

Kontrol efter anmeldelse

Kontrol efter anmeldelse anvendes, når Fødevarestyrelsen modtager henvendelser fra borgere om dyrevelfærdssager, henvendelser fra andre medlemsstater f.eks. fra Contact Point i forbindelse med transport af dyr, faglig bistand til politiet, beredskabskontroller ved mistanke om/udbrud af anmeldtepligtige husdyrsygdomme, oplysninger fra samarbejdspartnere om analyseresultater m.m.

Når Fødevarestyrelsen modtager anmeldelser fra f.eks. borgere/virksomheder, følger de veterinære kontrolenheder op på anmeldelsen og udpeger eventuelt virksomheden/besætningen til kontrol.

Prioriteret indsats

Prioriteret indsats er målrettet besætninger/virksomheder med øget behov for dybdegående kontrol og vejledning om reglerne eller om særlige risikoområder. Det er en fleksibel indsats, der f.eks. kan målrettes opståede risici eller nye fokusområder løbende gennem kontrolåret.

Kampagnekontrol

Kontrolkampagner skal øge besætningernes/virksomhedernes fokus på risikoområder gennem information før, under og efter kampagnerne. Ofte inddrages branchen. Kampagnekontrollen rettes mod de aktiviteter og virksomheder, hvor risikoen og behovet for mere dybdegående kontrol og vejledning er størst.

Opfølgende kontrol

Opfølgende kontrol er målrettet kontrolobjekter, der har overtrådt reglerne. Opfølgende kontrol omfatter den sidste af de otte kontrolindsatser 'Opfølgende kontrol efter anmærkninger'. Overtrædelser, der udløser en anmærkning, følges op med målrettet gebyrbelagt opfølgende kontrol. Ved den opfølgende kontrol følges der bl.a. op på, om virksomheden/besætningen har rettet op på den konstaterede overtrædelse. Ved en opfølgende kontrol følges der op på *alle* sanktioner, der ligger forud for kontrollen, og hvor der endnu ikke er fulgt op. Hvis der ikke er rettet op på overtrædelsen, gentages det målrettede gebyrbelagte kontrolbesøg, indtil overtrædelsen er rettet op eller virksomheden/besætningsejeren politianmeldes, jf. retningslinjerne for eskalerende myndighedsudøvelse.

Fra 1. januar 2022 blev der indført to opfølgende kontroller i det veterinære kontrolkoncept. Dette betyder, at der som udgangspunkt følges op på sanktioner med to opfølgende kontroller. Hvis den opfølgende kontrol udløser en sanktion, vil det medføre, at der skal gennemføres to nye opfølgende kontroller.

Visse områder er ikke omfattet af to opfølgende kontroller, f.eks. transportområdet og gult kort-ordningen. I forbindelse med transport af levende dyr er der udviklet særlige principper for opfølgning, som ikke beskrives nærmere her.

Kontrolkoncept for dyretransporter

Kontrolkonceptet for dyretransporter følger overordnet kontrollhjulet for det veterinære kontrolkoncept, dog udløser anmærkninger kun én gebyrbelagt opfølgende kontrol. Kontrolkonceptet for dyretransporter tager højde for, at de enkelte aktører kan optræde flere steder i transportkæden og således mødes af forskellige kontrolindsatser afhængigt af, hvor i kæden aktøren befinder sig.

Analytisk kontrol

Fødevarestyrelsen udtager årligt prøver som supplement til den fysiske kontrol. Prøverne analyseres for mikroorganismer, animalske bestanddele eller kemiske stoffer på Fødevarestyrelsens laboratorium eller på eksterne laboratorier. Prøver kan udtages til kontrolprojekter, hvor det kontrolleres, at virksomheden og produktet overholder lovgivningen. Der kan desuden udtages prøver til overvågnings- og kortlægningsprojekter for henholdsvis at overvåge udviklingen inden for et specifikt område og indsamle viden om nye mikrobiologiske eller kemiske problemstillinger.

Landbrugsstyrelsens kontrol

Landbrugsstyrelsen udfører kontrol i henhold til den flerårige nationale kontrolplan (MANCP) og Landbrugsstyrelsens virksomhedsstrategi "[Kompetent myndighed](#)" fra 2023. Landbrugsstyrelsen årlige målsætninger for kontrol, kundetilfredshed, udbetaling mm. fremgår af styrelsens [mål- og resultatplan](#). Landbrugsstyrelsens mål- og resultatplan omfatter hovedsageligt kontroller ift. DG AGRI.

Landbrugsstyrelsens aktiviteter i forhold til kontrolforordning (EU) 2017/625 og den flerårige nationale kontrolplan udgør kun en mindre del af styrelsens samlede opgaveportefølje samt kontrolaktiviteter. I relation til Kontrolforordningen og årsrapporten varetager Landbrugsstyrelsen kontrol af økologiområdet og kontrol af plantesundhedsområdet herunder GMO samt udfører pesticidkontrol hos erhvervs-mæssige brugere og visse kontroller af foder og primærproducenter. De to sidstnævnte udføres på vegne af hhv. Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen.

Landbrugsstyrelsen udfører kontrol af foder og fødevarerhygiejne hos primærproducenter, HACCP-kontrol ved primærproducenter, samt mærkning og registrering af dyr (kvæg, får og geder) på vegne af Fødevarestyrelsen, der er den kompetente myndighed på dette område. Derudover fører Landbrugsstyrelsen pesticidkontrol hos erhvervs-mæssige brugere på vegne af Miljøstyrelsen, der er kompetent myndighed på dette område. Samarbejdet med øvrige styrelser fremgår af formelle samarbejdsaftaler og skaber i øvrigt faglige synergieffekter, da Landbrugsstyrelsens kontrol af Konditionalitetsregelkomplekset (KON) også inkluderer kontrol af bl.a. dyrevelfærd og pesticidbrug.

Landbrugsstyrelsen udtrækker ansøgere til bl.a. KON-kontrol på baggrund af en risikovurdering. Dette gøres med henblik på at sikre en effektiv kontrol.

Kontrol af pesticidanvendelse (Miljøstyrelsen er kompetent myndighed)

Landbrugsstyrelsen foretager på vegne af Miljøstyrelsen dialogbaseret kontrol hos de erhvervs-mæssige brugere af plantebeskyttelsesmidler. Der føres kontrol med bl.a. opbevaring og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler i bl.a. landbrug, gartnerier, planteskoler, golfklubber, maskinstationer og på offentlige arealer.

Landbrugsstyrelsen har i 2023 gennemført 612 pesticidkontroller hos erhvervs-mæssige brugere af plantebeskyttelsesmidler. 379 af disse kontroller er gennemført i forbindelse med Landbrugsstyrelsens konditionalitets- og krydsoverensstemmelseskontroller, hvor der føres kontrol med landbrugere, der har

søgt landbrugsstøtte. Det vil sige, at der både er blevet gennemført en fuld konditionalitetskontrol og en fuld kontrol med plantebeskyttelsesmidler på hver bedrift. 218 kontroller er blevet udvalgt via en risikobaseret udtagning. Derudover er der gennemført 15 kontroller på baggrund af f.eks. anmeldelser, som er indgået til Miljøstyrelsen/Landbrugsstyrelsen fra borgere, andre myndigheder osv.

Fiskeristyrelsens kontrol af hygiejne m.v.

Fiskeristyrelsen udfører de delegerede kontrolopgaver¹ i henhold til forordning 2017/625 med afsæt i [styrelsens strategi](#) og den flerårige nationale kontrolplan (MANCP). Opgaverne i henhold til kontrolforordning (EU) 2017/625 udgør en mindre del af styrelsens samlede opgaveportefølje.

Fiskeristyrelsens kontrol er risikobaseret og sker uanmeldt. Kontrolopgaverne på fødevareområdet udføres i forbindelse med, at der udføres fiskerikontrol. Vurderingen af risiko ud fra et fødevaremæssigt synspunkt er anderledes end den rent fiskerimæssige vurdering. Der udvælges derfor også fartøjer og virksomheder, hvor styrelsen i det sidste kvartal har registreret, at de ikke lever op til de fødevareregler, styrelsen kontrollerer.

Fiskeristyrelsen udfører hygiejnekontrol frem til og med første salg af fisk, der er landet til konsum. Kontrollen omfatter primærproduktion på fartøjerne, herunder fartøjers indretning og håndteringen af fisk ombord. Hygiejnekravene kontrolleres også ved landinger og transport samt på virksomheder i land (primært auktioner og samlecentraler). For to-skallede bløddyr udfører styrelsen hygiejnekontrol frem til første salg, samt administrativ kontrol af de registreringsdokumenter, der skal følge et parti. Endelig omfatter styrelsens kontrol også omsætning af fisk fra områder med fiskerirestriktioner grundet kemisk forurening.

Fiskeristyrelsen har et mål om at gennemføre hygiejnekontrol af 10 pct. af de konsumfisk, der landes i Danmark. Målet indgår i samarbejdsaftalen mellem Fødevarestyrelsen og Fiskeristyrelsen om hygiejnekontrol for fisk.

I 2023 blev der landet 189.072 tons fisk og to-skallede bløddyr til konsum i Danmark. Fiskeristyrelsen har udført hygiejnekontrol for 27.623 tons, hvilket svarer til 14,6 pct. af de landede mængder. Målet om kontrol af minimum 10 pct. er dermed overholdt. Kontroltrykket ligger lidt lavere end i 2022 men på samme niveau som i 2021.

2021	2022	2023
14,4 pct.	16,4 pct.	14,6 pct.

Miljøstyrelsens kontrol af forhandlere af pesticider

Miljøstyrelsens kontrol jf. kontrolforordning (EU) 2017/625 omfatter kontrol af forhandlere af pesticider. Forhandlerkontrollen med pesticider i 2023 indgår som en del af regeringens sprøjtemiddelstrategi 2022-2026. Forhandlerkontrollen gennemføres løbende gennem året af Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion og omfatter kontrol hos producenter, importører og forhandlere af pesticider. Forhandlerkon-

¹ Opgaverne er delegeret til styrelsens med bekendtgørelse nr. 442 af 4. april 2022 og Fiskeristyrelsens opgaver og beføjelser.

trollen er med til at sikre, at det kun er godkendte og lovlige pesticider, der kan købes og sælges i Danmark. Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion fører systematisk kontrol med forhandlere af pesticider, der sælger midler til erhvervsmæssige brugere. Forhandlerne, der sælger de meget giftige bekæmpelsesmidler, får besøg hvert eller hvert andet år, afhængigt af hvad kontrollen har vist året før. Derudover prioriteres kontrollen gennemført på områder/hos virksomheder, hvor der ud fra tidligere erfaringer er størst sandsynlighed for overtrædelser. Kontrollen med forhandlere af pesticider til private brugere gennemføres som en stikprøvekontrol.

2. Foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at den flerårige nationale kontrolplan fungerer effektivt, herunder håndhævelsesforanstaltninger og resultaterne af sådanne foranstaltninger

2.1 Intern Audit

I 2023 har Intern Audit i Fødevarestyrelsen gennemført to interne audits. De to audits omhandlede henholdsvis Sporbarhed – Levende dyr og Hygiejne i fiskevarer. Resultaterne af auditene viser, at Fødevarestyrelsen generelt lever op til kontrolforordning (EU) 2017/625. Der er ved hver af auditene fundet enkelte områder, hvor Intern Audit har anbefalet, at kontrollen kan forbedres og udvikles.

I sommeren 2023 har Intern Revision ved Landbrugsstyrelsen gennemført én intern audit. Denne revision omhandlede kontrollen hos primærproducenter (kontrollen med foder- og fødevarerhygiejne samt mærkning og registrering af dyr). Revisionen viste, at den fysiske kontrol og administration heraf foregår kompetent, og at der er et velfungerende samarbejde mellem Landbrugsstyrelsen og Fødevarestyrelsen på områderne. Imidlertid påpegede revisionen flere formelle svagheder ift. samarbejdsaftalerne mellem styrelserne ift. kontrolkriterier, kontrolhyppighed samt kontrolrapporter. Det er anbefalet, at styrelserne i samarbejde håndterer de identificerede svagheder. Der er igangsat en videre proces herfor.

2.2 Fødevarer og fødevarer sikkerhed – integritet og sundhed

Fødevarestyrelsen

Fødevareforlig 4

I oktober 2018 blev Fødevareforlig 4 vedtaget. Der var tale om en bred politisk aftale om rammerne for de følgende år på fødevarerområdet i forhold til kontrol, mikrobiologi, selvbetjeningsværktøjer og svinde. Fødevarestyrelsen arbejder inden for disse rammer med en række projekter.

Fødevarestyrelsen påbegyndte implementeringen af indsatserne på kontrolområdet i 2020. I 2021, 2022 og 2023 arbejdede fødevarerkontrollen videre efter det kontrolkoncept, der blev implementeret med Fødevareforlig 4. En stor del af basiskontrollen er blevet mere målrettet virksomhedernes individuelle kontrolbehov ved brug af en kontroludpegningsmodel. Sanktionsprocenten er signifikant højere i virksomheder med størst kontrolbehov sammenlignet med en baseline, hvor virksomheder er udvalgt tilfældigt.

Digitale løsninger og selvhjælpsværktøjer

Som følge af Fødevareforlig 4 har Fødevarestyrelsen endvidere fokus på at optimere og udvikle digitale løsninger og selvhjælpsværktøjer til fødevarer virksomheder.

Fødevarestyrelsen har lanceret en ny digital opstartspakke samt forenklet forskellige processer og produkter på fvst.dk, der føder ind i brugerrejsten 'opstart af virksomhed'. Det drejer sig bl.a. om, hvilke

minimumskrav der er til opstart af virksomhed og forenkling af indhold inden for egenkontrol og risikoenanalyse. Der er både blevet arbejdet med indhold og lavet små film til områder, som kunderne har svært ved at forstå og handle efter.

For at komme helt i mål med brugerrejsen for 'opstart af virksomhed', har Fødevarestyrelsen i 2023 forberedt en ny og mere brugervenlig digital registreringsløsning, så den er klar til implementering i starten af 2024.

Fødevarestyrelsen har ligeledes været opmærksom på at skabe sammenhæng mellem den analoge og digitale brugerrejse således at velkomstpjece, informationsmøder, starthjælpsbrev og den digitale opstartspakke nu hænger sammen. Desuden har Fødevarestyrelsen lanceret en ny hjemmeside i 2023, som har forbedret indhold og struktur betydeligt, sådan at det er blevet nemmere at finde og forstå indhold.

Fødevarestyrelsen har i 2023 færdiggjort udviklingen af to selvhjælpsværktøjer. Et digitalt værktøj til risikohåndtering i fødevarevirksomheder, der beskriver fødevaresikkerhedsmæssige problemer og retningslinjer til sikker håndtering. Det andet digitale værktøj kan hjælpe virksomhederne med at fastlægge sikre opbevaringstemperaturer, og fungerer samtidig som dokumentation for, at fødevaresikkerheden er på plads. Værktøjerne vil kunne udvides med flere kategorier og beregninger i fremtiden.

Mikrobiologi

Fødevarestyrelsen har fortsat en fokuseret indsats over for fødevarebårne virus. Der er i samarbejdet med DTU udarbejdet en risikoprofil for fødevarebårne virus, og implementeret analysemetoder og kontrolpersonale er uddannet. En planlagt fokuseret oplysningsindsats overfor madprofessionelle og forbrugere (2022 og 2023) er afsluttet. Med baggrund i erfaringer fra tidligere kampagner fortsættes oplysningsindsatsen til både professionelle og forbrugere.

Svindel

Fødevarestyrelsen har desuden gennemført indsatser over for ulovlig indførsel, brodne kar, svindel og ulovlig nethandel.

Kødkontrollen

Kødkontrollens kerneopgave er at sikre fødevaresikkerhed, dyrevelfærd og dyresundhed. Kødkontrollen kontrollerer, at der kun slagtes raske dyr, og at slagtekroppenes konsumegnethed sikres gennem den slagtemæssige håndtering.

Kødkontrollen har et fortsat fokus på at sikre både kvalitet og bemanding. Kødkontrollen har derfor i 2023 fortsat arbejdet med tre fokusområder som grundlag for prioritering af det fremadrettede arbejde og indsatser. De tre områder er forankret i Fødevarestyrelsens overordnede strategi og afspejles i den fælles brancheindsatsplan for Kødkontrollen:

- Attraktiv arbejdsplads
- God forvaltningskultur
- Effektiv implementering

I 2023 har Kødkontrollen ved arbejdet med strategierne bl.a. arbejdet på at videreudvikle ledelsesinformation, der skal give de lokale enheder bedre muligheder for overvågning af og opfølgning på kvalitetsudfordringer og dermed styrke kvalitet og ensartethed i Kødkontrollen.

Indsatsen ift. ensartethed sker på tværs af Fødevarestyrelsen. Styrelsen har fokus på, at de tilsynsførende dyrlæger i kødkontrollen sanktionerer retvisende og så ensartet som muligt i alle typer af sager. Det er også i 2023 etableret 8 tværgående faglige netværk for teknikere og embedsdyrlæger i Kødkontrollen for at sikre faglig udvikling, vidensdeling og ikke mindst ensartethed. Prøvetagningen i Kødkontrollen er ligeledes blevet akkrediteret, hvilket også har bidraget til et tværgående forum for de teknikere,

som udtager prøver i Kødkontrolsektionerne. Kødkontrollens medarbejdere deltager også i relevante ERFA-grupper og i tværgående samarbejde med den øvrige Fødevarestyrelse.

I 2023 har Kødkontrollen haft et særligt fokus på at sikre kvaliteten af kontrollen og der er eksempelvis igangsat en indsats for at styrke kvaliteten af kontrollen på de små slagtehuse. Arbejdet med dette fortsætter i 2024.

Kødkontrollen har i 2023 deltaget i kontrolkampagner og prioriterede indsatser sammen med den øvrige del af Fødevarestyrelsen, ligesom Kødkontrollen også indgår i arbejdet med Fødevarestyrelsens nye beredskabsinitiativer.

Der er fortsat behov for dyrlæger og tilsynsteknikere til at varetage Kødkontrollens kerneopgave og sikre kvaliteten, og Kødkontrollen har derfor igangsat uddannelsesforløb med henblik på at uddanne nye tilsynsteknikere. Kødkontrollen har endvidere øget rekrutteringsindsatsen rettet mod dyrlæger og udviklet standarder for fysisk arbejdsmiljø med henblik på fortsat at sikre en attraktiv arbejdsplads.

Årsplan for kontrolkampagner

Fødevarestyrelsen bruger agile processer til at planlægge, hvilke kontrolkampagner der skal gennemføres indenfor et år og til at detailplanlægge de enkelte kontrolkampagner, som sker i form af projektarbejde. De agile processer anvendt til planlægningen har fokus på at bringe mennesker, processer, tid og sted sammen, hvilket fungerer meget tilfredsstillende.

Gennemførte kontrolkampagner på fødevarerområdet

I 2023 blev der gennemført 13 kontrolkampagner på fødevarerområdet ([Fødevarekontrolkampagner 2023](#)).

De 13 kampagner er beskrevet herunder.

Indførsel fra tredjelande af sammensatte produkter

Kampagnen blev gennemført for at øge importørers viden om regler for indførsel af sammensatte produkter fra tredjelande samt for at kontrollere, om gældende regler efterleves.

Et sammensat produkt er en fødevarer, som indeholder både vegetabiliske ingredienser og forarbejdede animalske ingredienser. Reglerne for indførsel af sammensatte produkter fra tredjelande er komplekse, der stilles krav til både selve det sammensatte produkt samt til de forarbejdede animalske ingredienser, som indgår i det sammensatte produkt. Overholdes reglerne ikke, er der en potentiel risiko for indførsel af smitsomme husdyrsygdomme som f.eks. afrikansk svinepest, mund- og klovesyge, fugleinfluenza og Newcastle disease. Et udbrud af smitsomme sygdomme blandt husdyr kan resultere i et milliardtab for bl.a. landbruget og fødevarerindustrien og aflivning af vores husdyr.

Kampagnen viste, at 42 pct. af de virksomheder, som blev kontrolleret indførte sammensatte produkter ulovligt.

Kampagnen viste også, at virksomhedernes kendskab til reglerne er mangelfuld. Af de virksomheder som havde indført sammensatte produkter ulovligt, bemærkede 45 pct., at de enten ikke havde kendskab til reglerne, eller at de havde kendskab til reglerne, men ikke vidste, at det sammensatte produkt var underlagt kravet om offentlig kontrol på et grænsekontrolsted, hvorfor de ikke havde forhånds anmeldt og præsenteret det sammensatte produkt til kontrol. Fødevarestyrelsen er ved at evaluere resultaterne.

Berigede fødevarer

Berigede fødevarer er fødevarer tilsat vitaminer, mineraler eller visse andre stoffer. Berigede fødevarer kan udgøre en sundhedsmæssig risiko, hvis stofferne tilsættes i for høje mængder. I mangel på EU-grænser er der i Danmark nationale regler for berigede fødevarer. Fødevarestyrelsen har givet en række

generelle tilladelser til tilsætning af vitaminer, mineraler og visse andre stoffer for bestemte produktkategorier. De generelle tilladelser er den mængde af næringsstof, der allerede er blevet vurderet sikker og omfatter det samlede indhold (både naturligt og tilsat), der må være i produktet. Det er via en ansøgningsproces også muligt for en virksomhed at få tilladelse til tilsætning af et næringsstof i en højere mængde end de generelle tilladelser, hvis mængden er sikker, eller at få godkendt et nyt næringsstof, hvis stoffet er sikkert.

Ved kontrolkampagnen i 2023 blev der i alt sanktioneret for overtrædelse af reglerne ved 58 pct. af kontrolbesøgene. De fleste sanktioner vedrørte manglende notifikation (dvs. registrering) af berigede fødevarer, men ved 23 pct. af kontrolbesøgene blev der givet forbud mod markedsføring af produkter, der overskred de generelle tilladelser. Disse produkter skulle have været anmeldt til Fødevarestyrelsen, således at Fødevarestyrelsen kunne foretage en risikovurdering af tilsætningen inden markedsføring.

Det er særligt virksomheder, som samhandler med andre EU-lande eller importerer fra tredjelande, der ikke er opmærksomme på de danske særregler inden for berigelsesområdet. Derudover er regelefterlevelsen ringest i detailbranchen, da virksomhederne formentlig ikke har samme kapacitet til kvalitetskontrol som større engrosvirksomheder.

Fødevarestyrelsen agter at gentage kampagnen i 2025 for at følge op på, om der er sket forbedringer i regelefterlevelsen. I mellemtiden er reglerne for berigede fødevarer bl.a. blevet en del af vejledningsmaterialet til Fødevarestyrelsens starthjælp for nye virksomheder.

Sukkerprint til kager og cocktails

Kager og cocktails med sukkerprint er blevet meget populære og Fødevarestyrelsen ser stigning i anvendelsen af sukkerprint, hvortil der anvendes tilsætningsstoffer herunder farvestoffer. Printet på sukkerpapiret laves ofte på almindelige printere fra blækpatroner fyldt med fødevarerfarvestoffer. Disse printere er ikke nødvendigvis egnede til kontakt med fødevarer.

Formålet med kampagne var derfor at kontrollere og vejlede registrerede virksomheder samt virksomheder under bagatelgrænse, som fremstiller sukkerprint om reglerne. Derudover at kontrollere om anvendelsen af tilsætningsstoffer til sukkerprint var i overensstemmelse med tilsætningsstofreglerne og, at produkterne var mærket korrekt i henhold til mærkningsreglerne. Der blev ligeledes kontrolleret om printere var egnede til kontakt med fødevarer, i henhold til reglerne om fødevarerkontaktmaterialer. Og endeligt blev det kontrolleret om der var sporbarhed for materialer som anvendes til fremstilling af sukkerprint.

Kampagnekontrollen omfattede 87 virksomheder. 56 af de kontrollerede virksomheder havde på kontroltidspunktet ikke aktiviteten, at printe farvemotiver på spiseligt papir. Virksomhederne oplyste som begrundelse, at de indkøbte fra eksterne leverandører, at de afventede en ny printer, eller at der ikke havde været tilstrækkeligt salg til, at det var rentabelt, eller at de bare var stoppet af andre grunde. Af de resterende 31 virksomheder, var der 24, som fremstillede sukkerprint, og dermed også havde udstyr til at producere sukkerprint til kager og cocktails og syv virksomheder som anvendte eller forhandlede færdigfremstillet sukkerprint fra andre leverandører. I tabellen nedenfor fremgår fordelingen af kontrolbesøg i brancher, samt antallet af kontrolrapporter, hvor der er givet sanktioner. Der er udelukkende givet indskærpelser.

Branche	Kontroller	Sanktioner
Specialforretning - Bager m.v.	54	5
Dagligvareforretning uden/med begrænset behandling	11	3
Specialforretning - Delikatesse, specialiteter m.v. med behandling	1	1
Markedsføring af fødevareremateriale, detail	1	0
Serveringsvirksomhed - Restauranter m.v.	3	2
Fremstilling af vegetabilsk produkt mv. evt. med indhold af forarb. animalske produkter	4	1
Lager/lagerhotel og evt. engroshandel - Med køl/frost	1	0
Virksomheder detail, under bagatelgrænsen, ikke registreret	11	1
Ulovligt startet virksomhed - Detail	1	1
	87	14
	kontroller	sanktioner

Kampagnen har bidraget til at skabe opmærksomhed både blandt virksomheder og brancheorganisationer. I kampagnen er alle de kontrollerede virksomheder blevet vejledt om reglerne vedrørende anvendelse af printere og tilsætning af farvestoffer til sukkerprint til henholdsvis kager og cocktails. Den dialog, Fødevarestyrelsen har haft med branchen forud for kampagnen har haft god indflydelse på kampagnens resultater. Branchens information til deres medlemmer har medvirket til en øget viden om de faktorer, som har betydning for fødevarerens sikkerhed omkring anvendelse af tilsætningsstoffer og fødevareremateriale ved fremstilling af sukkerprint. Fødevarestyrelsens information til forbrugere og virksomheder samt dialogen med branchen formodes at have fået en del virksomheder til at opføre sig med at fremstille sukkerprint inden eller i forbindelse med kampagnen. Kontrollen af sporbarhed har betydet, at Fødevarestyrelsen har fået viden om, hvem der forhandler printere, blækpatroner med videre både i EU og udenfor EU. Resultaterne af kontrol af mærkning samt dokumentation for sporbarhed viser, at virksomhederne har godt styr på sporbarhed og meget sukkerprint bliver solgt under særlige salgssituationer på anmodning af forbrugeren, hvorfor den ikke kræver samme mærkning som ved færdigpakkede fødevarer. Fødevarestyrelsen har fået mere konkret viden om brugen af sukkerprint til kager og cocktail, herunder om omfanget. Resultaterne tyder på, at virksomhederne nu kan skaffe printere, som har dokumentation for egnethed. Desuden er leverandørerne af farvestoffer til sukkerprint blevet bedre til at levere de nødvendige oplysninger til deres aftagere. Denne viden kan anvendes i den fremtidige kontrol.

Pesticidrester i importerede fødevarer

Pesticidrester i fødevarer kan udgøre en risiko for fødevarerens sikkerhed, hvis maksimalgrænseværdierne ikke er overholdt. Der er i forbindelse med prøveprojekter og i kontrolkampagner fundet fødevarer med sundhedsmæssigt problematisk indhold af pesticidrester. Derfor blev det besluttet at køre en kampagne for pesticidrester i importerede fødevarer.

Formålet med kampagnen var at kontrollere, at importørerne af ikke-animalske fødevarer overholder gældende regler om pesticidrester i fødevarer, herunder:

- at virksomhederne har udarbejdet en dækkende risikofaktoranalyse for import af ikke-animalske fødevarer.
- at virksomheden har deres importaktiviteter i styring, herunder gode arbejdsgange i forhold til pesticidrester.

- om regelefterlevelsen er blevet forbedret i forhold til kampagnen i 2020.
- at vejlede virksomhederne om gældende regler om pesticidrester i fødevarer.

Kampagnen kørte i perioden 15. august til 31. december 2023. Kontrollen blev udført ved et bredt udvalg af importører – både engros- og detailvirksomheder. Kampagnens fokus var på importerede produkter med fokus på virksomhedernes egenkontrol. Der blev udtaget i alt 102 prøver til pesticidanalyse og udført 104 kontrolbesøg fordelt over hele landet. I alt fik syv importører (6,7 pct.) indskærpelser på grund af mangelfuld risikofaktoranalyse. Der blev ved 12 kontroller konstateret mangler omkring risikofaktoranalyse, hvor forholdet blev vurderet som en bagatelagtig overtrædelse med baggrund i, at virksomheden havde indført gode arbejdsgange.

11 virksomheder fik indskærpelser på mangelfulde gode arbejdsgange/procedurer eller procedurer som ikke var blevet implementeret i virksomheden (10,6 pct.). I 8 virksomheder blev der konstateret mangler omkring procedurer, som blev vurderet som en bagatelagtig overtrædelse.

I 8 prøver (7,8 pct.) blev der konstateret overskridelser af maksimalgrænseværdien. Enkelte prøver har flere overskridelser. Indholdet i en enkelt prøve (0,9 pct.) blev vurderet at være sundhedsmæssigt uacceptabelt.

Anprisning af økologi og anprisning af særlig kvalitet i ikke-økologi kontrollerede detailvirksomheder

Formålet med kampagnen var at kontrollere og vejlede om anvendelse af anprisninger for fødevarer, primært vedrørende økologi i køkkener uden det økologiske spsemærke (anprisninger iht. den danske bekendtgørelse om økologisk storkøkkendrift). Derudover at kontrollere vildledning i forbindelse med køkkeners øvrige anprisninger på fødevarer, f.eks. hvor de udgives for at være en særlig kvalitet, en særlig behandling, en særlig opskrift eller en særlig oprindelse. Endelig skal kampagnen kontrollere detailvirksomheders salg af uindpakke økologiske fødevarer samt vejlede dem om nye regler på området.

Kampagnen blev udført i perioden marts-august 2023 og omfattede 1.002 uanmeldte kontrolbesøg i serveringsvirksomheder og detailbutikker.

Der blev anprist med økologiske råvarer ved 472 kontrolbesøg, som svarer til lidt over halvdelen (56 pct.) af de 844 kontrolbesøg foretaget i serveringsvirksomheder. Heraf blev der givet en indskærpelse i 50 virksomheder for manglende overholdelse af regler for økologianprisning. Der blev ikke givet strengere sanktioner end indskærpelser.

Konklusionen var, at en stor andel af serveringsvirksomhederne ikke havde det fornødne kendskab til reglerne om økologianprisning. Det er især reglen om, at en økologianprist råvare ikke må forefindes på konventionel form, der i en række tilfælde gav udfordringer. Også reglen om, at anprisninger skal henvises til specifikke råvarer eller retter, samt dokumentationskravet med hensyn til leverandørens økologicerifikat, viste sig at volde en del problemer.

I virksomhedstyperne Specialforretninger blev 43 virksomheder kontrolleret for økologianprisninger, og der blev ikke her givet nogen sanktioner.

Antal kontroller på området ”øvrige anprisninger” var 603. Der blev givet ni indskærpelser vedrørende vildledende markedsføring, alle hos serveringsvirksomheder. Sanktionerne er primært givet for anvendelse af en anden råvare end anprist og for anvendelse af råvarer af en anden oprindelse end lovet.

Regelefterlevelsen vedrørende disse ”øvrige anprisninger” vedr. særlig kvalitet m.v. var på 98,5 pct. Her til kommer bagatelagte overtrædelser i 11,6 pct. af kontrollerne. En del af disse gik på brug af anprisningen ”hjemmelavet” og ellers på meget forskelligartede anprisninger (”frisk”, særlige råvarer m.v.). Resultaterne på denne del af kampagnen viser, at der er høj regelefterlevelse. Fødevarestyrelsen følger op hos de virksomheder, der fik konstateret overtrædelser, og holder fokus på vildledende markedsføring af fødevarer generelt.

88 dagligvareforretninger, et antal kaffe-, te- og chokoladeforretninger samt bageriudsalg blev kontrolleret for reglerne om salg af uindpakkede økologiske fødevarer samt generel markedsføring af økologiske fødevarer. Der blev ikke fundet overtrædelser, som gav anledning til en sanktion.

Kontrol af økologisk mængderegnskab på svineslagterier/små slagtehus og i økologiske grise- og søbesætninger

Formålet med kampagnen var ved kontrol af den mængdemæssige sporbarhed at:

- afdække om antallet af opdrættede/opfedede grise og søer i økologiske svinebesætninger stemmer overens med antallet af leverede økologiske grise og søer til slagterierne.
- afdække om antallet af slagtede økologiske grise og søer stemmer overens med mængderne af solgte økologiske slagtekroppe/grisekødsprodukter.

Kampagnen løb fra 15. august til 30. november 2023 og omfattede kontrol i 26 fødevarevirksomheder: 13 slagterier/små slagtehus og 13 fødevarevirksomheder (detailslagtere samt engros opskæring/forarbejdning). Alle de fem store slagterier, der i 2023 var økologicertificeret til slagtning af økologiske grise eller søer, var med i kampagnen. Herudover gennemførte Landbrugsstyrelsen krydskontrol hos 8 økologiske griseproducenter som del af kampagnen.

Fem af de kontrollerede 26 virksomheder fik en indskærpelse. Der blev ikke givet strengere sanktioner i kampagnen.

I alle tilfælde blev krydskontroloplysningerne verificeret, og dermed er der ikke i kampagnen konstateret uregelmæssigheder i de oplyste mængder af grise og grisekød mellem virksomhederne. Dette gælder også for de krydskontroller, Landbrugsstyrelsen blev anmodet om at udføre i grisebesætninger på baggrund af oplysninger om modtagne grise på slagterierne. Der blev i alt udført 7 fysiske krydskontroller og 1 administrativ kontrol i besætninger.

De fem indskærper i 26 virksomheder skyldes alle, at der ikke kunne fremvises økologicertifikater for leverandørerne. Selvom der ikke blev givet sanktioner vedrørende økologiregnskaber i kampagnen, blev der konstateret to bagatelagte overtrædelser, og ved fem kontroller var der anledning til at yde vejledning om regnskabsreglerne. Det blev derfor konkluderet, at der fortsat bør være stort fokus på især balanceregnskab i kontrollen. De specifikke krav i lovgivningen er ofte udfordrende for virksomhederne. Overholdelse af kravene er imidlertid helt essentielle, når det kommer til at demonstrere, at der ikke kommer mere økologi ud, end der kommer ind i en virksomhed.

Kontrol af virksomheder, der modtager overskudsmad – donerede fødevarer

Fødevarestyrelsen har i perioden 1. august til 31. oktober 2023 udført 53 kontrolbesøg hos detailvirksomheder, der modtager donerede fødevarer.

Kampagnens formål var at:

- Vejlede og kontrollere madspildsorganisationers regelefterlevelse på følgende områder: Faciliteter for hygiejnisk vask og tørring af hænder, sporbarhed og oplysninger om allergener.
- Vejlede madspildsorganisationer om generelle regler for instruktion og/eller uddannelse af personale i fødevarehygiejne.
- Indsamle viden om madspildsorganisationernes overholdelse af reglerne i fødevarelovgivningen. Den heraf genererede data vil i fremtiden kunne benyttes til at lave mere målrettede kontroller og vejledninger på området.

Kontrollerne blev gennemført som et varslet kontrolbesøg for at sikre, at relevante ledere og medarbejdere/frivillige var til stede. Minimum 14 dage før kontrolbesøget fik virksomhederne tilsendt et anmeldelsesbrev med information om dato og tid for kontrolbesøget. De fik modtog et faktaark med oplysninger om relevant vejledning på området.

Overordnet set har det vist sig, at der er bevidsthed om reglerne, men at der er brug for mere vejledning. Den samlede regelefterlevelse var på 98,1 pct. Den høje regelefterlevelse var i en vis grad forventeligt, da det kan hænge sammen med, at kontrolbesøgene var varslet, og virksomhederne desuden modtog et faktaark med information om, hvilke regler Fødevarestyrelsen ville have fokus på i kampagnen.

Der blev kun givet en sanktion, som var en indskærpelse i forhold til sporbarhedsreglerne. Der blev dog konstateret en del bagatelagte overtrædelser og vejledning på kontrolbesøgene. Der er givet vejledning i et eller flere lovgivningsområder hos 37 ud af de 53 kontrollerede virksomheder. Der er i alt givet 51 vejledninger fordelt på 53 kontroller. Det højeste antal af bagatelagte overtrædelser og vejledninger var knyttet til reglerne om sporbarhed. Der blev givet 9 bagatelagte overtrædelser og 26 vejledninger om sporbarhedsreglerne. Der blev givet 4 bagatelagte overtrædelser og 12 vejledninger om oplysning om allergener. Der blev kun vejledt en enkelt gang indenfor området faciliteter til hygiejnisk håndvask.

Aktiviteter og risici i autoriserede fødevarer virksomheder

Fødevarer virksomheder, som håndterer animalske produkter, skal i de fleste tilfælde være autoriseret af Fødevarestyrelsen. Autorisation af en fødevarer virksomhed er Fødevarestyrelsens godkendelse af, at virksomhedens indretning, risikoanalyse og egenkontrol opfylder reglerne. Hvis en autoriseret virksomhed foretager væsentlige ændringer i bygninger eller væsentlige ændringer i produktion eller varesortiment, skal den søge om en ny autorisation. Fødevarestyrelsen giver virksomheden ny autorisation, som beskriver de aktuelle forhold i virksomheden, hvis virksomheden opfylder de relevante bestemmelser.

Ved ændringer af bygninger, indretning, produktion eller varesortiment skal virksomheden opdatere sin risikoanalyse og egenkontrol, så det bliver dækkende for alle aktiviteterne i virksomheden. Virksomheden skal herunder sikre, at flow af fødevarer, udstyr og personale er sammenhængende, så kryds mellem råvarer, færdigvarer, udstyr, affald og personale ikke medfører risiko for kontaminering af fødevarerne.

Formålet med kampagnen var:

- At kontrollere, om autorisationen stadig var dækkende for virksomhedens aktiviteter, indretning og varesortiment.
- At kontrollere, om risikoplysninger var dækkende for virksomhedens aktiviteter.
- At kontrollere, at virksomhedens risikoanalyse var dækkende for virksomhedens aktiviteter, herunder opdatering efter ændring i virksomheden.
- At kontrollere, at virksomheden havde forholdt sig til risiko for kontaminering i forbindelse med
 - flow af varer
 - flow af udstyr
 - flow af personale.

Derudover blev der givet konkret vejledning af virksomhederne om relevante emner, der var omfattet af kampagnen.

Kampagnen blev udført i perioden fra august til december i 2023 og der blev udført 253 kontrolbesøg hos autoriserede fødevarer virksomheder, der håndterer animalske fødevarer som f.eks. kød, fisk, mælk og æg. Typer af virksomheder der fik kontrolbesøg var bl.a. centralkøkkener på hospitaler og plejehjem, kødopskæringsvirksomheder, kødproduktvirksomheder, fiskevirksomheder, ekspeditionsvirksomheder for levende muslinger, mejerier, ægpakkerier og ægproduktvirksomheder. Slagterier var ikke omfattet af kampagnen. Kontrolbesøgene blev gennemført både som anmeldte og uanmeldte besøg. Kontrollerne blev gennemført, mens virksomhederne havde produktion eller anden aktivitet, så det var muligt at kontrollere, at aktiviteterne foregik i overensstemmelse med de procedurer, som fremgik af virksomhedernes egenkontrol.

Der blev givet tre indskærpelser vedrørende virksomhedens autorisation på grund af manglende anmeldelse af væsentlige ændringer, herunder anmeldelse af ejerskifte, ændringer af lokaler og ændring af

aktiviteter. 161 af de kontrollerede virksomheder, svarende til 63,5 pct., fik dog fremsendt en ny autorisationskrivelse. Dette skyldtes mindre mangler ved autorisationen, f.eks. at ikke alle lokaler var angivet.

Der blev givet 15 indskærpelser vedrørende virksomhedens egenkontrol, da virksomhederne ikke havde udarbejdet en skriftlig risikoanalyse, der var dækkende for deres aktiviteter. Dog havde ca. 94 pct. af de kontrollerede virksomheder en skriftlig risikoanalyse, som var dækkende for virksomhedens aktiviteter og havde passende egenkontrol, herunder procedurer for at udgå kontaminering i forbindelse med flow af fødevarer, udstyr og personale.

Mange af virksomhederne fik desuden vejledning, og i mange af virksomhederne blev der fundet bagatelagte forhold, som gav anledning til vejledning. Der blev bl.a. vejledt om, at virksomheder skal anmelde væsentlige ændringer til Fødevarestyrelsen, så deres autorisation er dækkende for alle forhold i virksomheden. Derudover blev der vejledt om, at virksomheder skal tilpasse deres risikoanalyse, så den dækker alle aktiviteter og alle procestrin i produktionen. De observerede bagatelagte forhold handlede bl.a. om manglende anmeldelse af væsentlige ændringer til Fødevarestyrelsen, som dog blev vurderet til ikke at være så omfattende, at det gav anledning til indskærpelse. Det ville dog føre til ny autorisationskrivelse, så autorisationen fremover er dækkende for alle forhold i virksomheden.

Primærproducentens direkte levering til den endelige forbruger og lokale detailvirksomheder og ægpakkerier

EU-lovgivningen giver mulighed for, at primærproducenter kan levere mindre mængder animalske fødevarer direkte til den endelige forbruger. Fødevarestyrelsen oplever, at der er en stigende forbrugerinteresse for at købe lokale animalske fødevarer såsom rå mælk og æg direkte fra stalddøren. Kontrolkampagnen skulle medvirke til at sikre, at primærproducenterne, med denne type direkte levering, er registreret til aktiviteten og overholder lovgivningen på området, da animalske fødevarer er forbundet med en række mikrobiologiske risici.

Formålet var at kontrollere regelefterlevelsen hos primærproducenter med direkte levering til den endelige forbruger og til lokale detailvirksomheder samt eget ægpakkeri med begrænset, lokal omsætning af fjerkræ, kaniner, mælk og æg. Herunder vejlede om reglerne og kontrollere om primærproducenter med direkte levering af disse animalske fødevarer, er registreret til de aktiviteter, de har.

Kampagnen blev gennemført i perioden august til september 2023 hos primærproducenter med direkte levering til endelige forbrugere af mælk, æg, tamfjerkræ og kaniner og primærproducenter med levering til egen detailvirksomhed eller egen lokal bod på offentlige markeder eller eget æg pakkeri af æg og levering til lokale detailvirksomheder af tamfjerkræ og kaniner.

Forud for kampagnebesøgsperioden iværksatte vi en informationsindsats fra maj til oktober 2023. Indsatsen bestod hovedsageligt af relevante opslag på sociale medier målrettet primærproducenter med direkte levering af visse animalske produkter. Fokus var på krav om registrering og oplysning om relevante regler. Fødevarestyrelsens hjemmeside blev også revideret vedrørende emnet.

Annoncerne i informationskampagnen nåede bredt ud, hvilket vurderes at være rigtig godt for en mere snæver målgruppe. Statistikken i Fødevarestyrelsens opgørelse efter vejledningsindsatsen viser, at den var relevant og har interesse for målgruppen.

På kampagnebesøgene blev der givet vejledning, når relevant, og altid ved sanktionering og konstatering af bagatelagte forhold.

Regelefterlevelsen på i alt 91 pct. i de 190 kontrollerede virksomheder er højere end den samlede regelefterlevelse i fødevarer virksomheder på landsplan, som i 2023 var 84 pct. Der blev givet 21 indskærpelser og ét forbud i alt (på 9 pct. af alle kontrolbesøgene). Overtrædelserne var især på emnerne prøveudtagning for mælk og æg, samt oplysning om holdbarhed af æg.

Procentvis var der flest indskærpelser i virksomheder med direkte levering af mælk til endelige forbrugere.

Der blev konstateret 30 bagatelagtige forhold på i alt 25 kontrolbesøg (13 pct. af kontrolbesøgene). De hyppigste forhold relaterede sig også her til emnerne prøveudtagning for mælk og æg, samt oplysning om holdbarhed af æg.

Overordnet er regelefterlevelsen høj i denne type virksomheder. Der er dog på enkelte regelområder behov for større kendskab til reglerne. Ikke mindst hvad angår prøveudtagning, som har væsentlig betydning for fødevarerens sikkerhed.

7 pct. af virksomhederne var ikke registreret hos Fødevarestyrelsen til de relevante aktiviteter. Fem af de 190 virksomheder med kampagnebesøg havde påbegyndt stalddørssalg af æg (direkte levering til endelige forbrugere) uden den nødvendige registrering hos Fødevarestyrelsen.

Inkluderer vi i opgørelsen af efterlevelse af reglerne om registrering også 8 primærproducenter med stalddørssalg af æg (levering til endelig forbruger), der ikke var registreret hos Fødevarestyrelsen og fik indskærpet reglerne om registrering i samme periode, dog uden at få fuld kampagnekontrol, udgør registrering 25 pct. af alle forhold (indskærpelser og bagatelagtige forhold).

Det svarer til, at i alt 7 pct. af virksomhederne (ud af 198), ikke var korrekt registreret hos Fødevarestyrelsen, til de aktiviteter, de har.

Sporbarhed æg

Danmark har på baggrund af en lang række indsatser succesfuldt bekæmpet salmonella, hvilket har medført, at Danmark har særstatus i EU for salmonella i bl.a. konsumæg. Dette giver en ekstra sikkerhed for forbrugerne. Det er vigtigt, at denne sikkerhed opretholdes, således at danske forbrugere samt samhandelsspartnere kan købe salmonellafri æg.

Sporbarhed er ligeledes vigtigt for at sikre fødevarerens sikkerhed. Fødevarevirksomheder skal have et sporbarhedssystem, som kan sikre et hurtigt og effektivt tilbagekald fra markedet, når der er behov for det. Endvidere har en række svindelsager de seneste år medført skærpede EU-krav til dokumentation af sporbarhed på eksempelvis batch-niveau eller referencenummer, for at forhindre nye fødevarer-svindelsager.

Kontrolkampagnens formål var, at kontrollere om engrosvirksomheder, der handler med æg, har et tilstrækkeligt og effektivt sporbarhedssystem for æg. Endvidere skulle kampagnen kontrollere om virksomheder, som indfører æg til landet, stiller krav til deres udenlandske leverandører om at certificere, at æggene kommer fra fjerkræflokke, der er undersøgt og fundet fri for salmonella. Kampagnen omfattede konsumæg/skalæg, som er æg der sælges til forbrugerne eller til andre virksomheder. I det følgende benævnes de som "æg".

Kampagnen blev gennemført i perioden 18. oktober 2023 til 27. februar 2024, hvor Fødevarestyrelsen gennemførte i alt 45 tilsyn med henblik på at kontrollere sporbarheden for partier af æg til konsum.

Der blev fundet en generelt god sporbarhed af æg. Hos 84 pct. af de besøgte virksomheder gav tilsynet ikke anledning til bemærkninger og kun i få tilfælde førte besøgene til kampagnerelaterede indskærpelser pga. af manglende dokumentation for æggenes oprindelse. Ved de udførte kontrolbesøg i engrosbutikkerne er der generelt fundet både tilstrækkelig og effektiv sporbarhed af de æg, der er fundet i virksomhederne. De fleste virksomheder har et elektronisk regnskabssystem til at registrere køb og salg af æg.

Ved kontrollkampagnen blev der fundet få virksomheder med samhandlede æg. Kun ved tre kontrolbesøg, blev der fundet samhandlede æg og i ét tilfælde var æggene ikke ledsaget af de påkrævede salmonellacertifikater. Ved enkelte besøg var det også vanskeligt at kontrollere de certifikater, som har fulgt æggene fra samhandelslandene, pga. svært læselig håndskrift eller sprog (f.eks. polsk og flamsk).

Kontrollkampagnen omfatter kun 45 virksomheder, hvilket er en relativt lille stikprøve i forhold til det totale antal virksomheder, som handler med eller producerer æg i Danmark.

I de tilfælde, hvor der blev drøftet samhandlede æg, var der ikke meget kendskab til kravet om dokumentation for, at æggene stammede fra flokke der regelmæssigt undersøges og findes fri for alle salmonellatyper (hver 15. uge).

Opson XII

Der ses en stigende tendens til svindel med fødevarer og derfor deltager Fødevarestyrelsen i Operation OPSON. Operation OPSON er en international aktion rettet mod salg og produktion af forfalskede og underlødige fødevarer og er koordineret af Interpol og Europol.

Operationen har til formål at:

- beskytte folkesundheden,
- bekæmpe organiserede kriminelle grupper, der er involveret i handel med falske og underlødige fødevarer,
- styrke det internationale samarbejde,
- styrke nationalt samarbejde mellem politi og fødevaremyndigheder,
- styrke samarbejdet med private partnere fra fødevareindustrien.

Årets kampagne omhandlede markedsføring af fødevarer med beskyttede geografiske betegnelser. Kampagnekontrollerne havde fokus på mærknings- og sporbarhedskontrol samt kontrol af virksomhedernes markedsføring i øvrigt.

I 19 ud af 45 kontroller blev der fundet overtrædelse af reglerne. Den hyppigste overtrædelse var anvendelsen af geografiske betegnelser i forbindelse med markedsføringen af produkter, som ikke er omfattet af denne beskyttelse.

Færre syge af fødevarebårne virus

Som led i Fødevarestyrelsens strategi og mål om, at færre mennesker skal blive syge af maden, har Fødevarestyrelsen iværksat en helhedsindsats overfor fødevarebårne virus i perioden fra januar 2019 til december 2023.

Som et led i indsatsen gennemførte Fødevarestyrelsen i 2023 en kontrollkampagne, som skulle være med til at afdække, i hvor stort et omfang virksomhederne kender til smitteveje for virus – ikke bare norovirus, men også andre virus, som smitter via fødevarer.

Der blev kun givet få sanktioner i kontrollkampagnen. Spørgeskemaundersøgelsen viste dog, at der fortsat er mange køkkenmedarbejdere i fødevarevirksomheder, der mangler tilstrækkelig viden om norovirus, herunder smitterisiko via syge familiemedlemmer.

Der vil fremadrettet være brug for fokus på informationsindsatser overfor fødevarevirksomheder om fødevarebårne virus og på emnet ved kontrolbesøg samt i fremtidige kontrollkampagner. Dette kunne være i form af mere og målrettet informationsmateriale på Fødevarestyrelsens hjemmeside og undervisningsmateriale til brug for virksomhedsledere og undervisere ved erhvervsuddannelsesinstitutioner.

Fermentering af spegepølser

Fødevarestyrelsen har i 2023 gennemført en kontrolkampagne om fermenterede kødprodukter som spegepølser, tepølser og løgpølser, der ikke undergår en behandling, der dræber sygdomsfremkaldende bakterier som Salmonella og STEC/VTEC. Hvis disse bakterier findes i råvaren, vil de derfor også kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko i det spiseklare produkt, særligt hvis fermenteringen ikke foregår korrekt. Formålet med kampagnen var at kontrollere, at detailvirksomheder, der fremstiller fermenterede pølser har procedurer for håndtering og fremstilling af fermenterede pølser, herunder råvarer og recepter, en tilfredsstillende egenkontrol, herunder om der er udarbejdet en risikoanalyse, for fremstilling af fermenterede pølser, endvidere at vejlede virksomhederne om gældende regler og om betydningen af korrekt fermentering ved fremstilling af fermenterede pølser.

Kampagnen viste, at virksomhederne generelt styrer produktionen sikkert i forhold til recepter, pH-fald og tørresvind – altså tilstrækkelig sænkning af vandaktivitet.

Fiskeristyrelsen

Fiskeristyrelsens kontrolkampagne for hygiejne på fisk havde i 2023 fokus på hygiejneforholdene ombord på fartøjerne, og her særligt rengøring og vedligehold af kontaktflader under dæk. Området var valgt som opfølgning på resultatet af sidste års kampagne. Kampagnen 2023 forløb fra medio august til medio oktober. Den viste et generelt højt niveau for hygiejne på fisk før første salg. De tilfælde, hvor der blev konstateret udfordringer, omhandlede fortsat rengøring af kontaktflader (f.eks. beholdere til opbevaring, skyllekar eller sorterbånd). Der var ingen påtale af rensning eller isning af fisken. Under kampagnen blev der udført 187 kontroller og udstedt tre sanktioner, og der er vejledt om rengøring og vedligehold.

2.3 Udsætning i miljøet af GMO'er med henblik på fødevarer- og foderproduktion

Landbrugsstyrelsen har ikke tilladt GM-afgrøder til kommerciel dyrkning i Danmark. Derfor er der ikke gennemført kontroller med kommerciel dyrkning af GM-afgrøder i Danmark. I 2023 har der været to forsøgsudsætninger med genetisk modificerede kartofler i Danmark under Direktiv 2001/18/EF del B. Der er gennemført tilsyn med forsøgsudsætningerne ved forsøgsudsætningens start og ved høst af kartoflerne. Endvidere har ansøger ført logbog over forsøget (egen kontrol).

2.4 Foder og fodersikkerhed

Årsplan for kontrolkampagner

Fødevarestyrelsen bruger agile processer til at planlægge, hvilke kontrolkampagner der skal gennemføres indenfor et år og til at detailplanlægge de enkelte kontrolkampagner, som sker i form af projektarbejde. De agile processer anvendt til planlægningen har fokus på at bringe mennesker, processer, tid og sted sammen, hvilket fungerer meget tilfredsstillende.

Gennemførte kontrolkampagner på foderområdet

I 2023 blev der gennemført én kontrolkampagne på foderområdet ([Foderkontrolkampagner 2023](#)).

Sporbarhed

Der har været udført en kontrolkampagne med fokus på sporbarhedsreglerne, da disse regler bidrager til en målrettet og effektiv tilbagetrækning/tilbagekaldelse, i tilfælde af, at det konstateres, at et foder er farligt for dyrs og menneskers sundhed.

Kampagnen havde fokus på at kontrollere om fodervirksomhederne har etableret og implementeret et sporbarhedssystem, der sætter fodervirksomhederne i stand til at opfylde de generelle krav til sporbarhed i foderhygiejne- og fødevarerforordningen, samt de specifikke krav om intern sporbarhed i foderhygiejneforordningen.

I kampagnen blev der udført 19 kontrolbesøg. Resultaterne viste, at 63,2 pct. af de kontrollerede fodervirksomheder havde styr på reglerne om sporbarhed ved, at de have etableret og implementeret et sporbarhedssystem uden anmærkninger, mens der i de resterende 36,8 pct. af de kontrollerede fodervirksomheder blev givet indskærpelser for manglende overholdelse af reglerne om sporbarhed.

Fordelelingen af indskærpelserne indikerede, at hovedparten af indskærpelserne var knyttet til reglerne om intern sporbarhed. Ved kontrol af virksomhedernes interne sporbarhed blev det konstateret, at virksomhederne ikke holdt modtagne partier adskilt (dvs. valgte 'partisammenlægning'), og i den forbindelse manglede tilstrækkelig sporbarhedsdokumentation. Der blev kun givet en enkelt indskærpelse i forhold til de generelle sporbarhedsregler (et led tilbage).

Fødevarestyrelsen har ikke tidligere udført lignende kontrolkampagner indenfor fodersporbarhedsområdet, hvorfor kampagnens resultater desuden har givet en mere dybdegående viden omkring fodervirksomhedernes regelefterlevelse, som kan være relevante i tilrettelæggelsen af fremtidige indsats indenfor fodersporbarhedsområdet.

Hygiejnisk håndtering af foder – restprodukter fra fødevarer

Præsentation af kontrolkampagnen 'Hygiejnisk håndtering af foder – restprodukter fra fødevarer' blev udskudt fra årsrapport 2022 til årsrapport 2023. Kampagnen satte fokus på virksomhedernes håndtering og opbevaring af de fødevarer, der omklassificeres og markedsføres som foder. Det gælder f.eks. detailvirksomheders levering af overskudsbrød direkte til foderanvendelse i landbruget. Fødevarer kan overføre alvorlige, smitsomme husdyrsygdomme til dyr, selvom fødevarerne er sikre at indtage for mennesker. Virksomhedernes efterlevelse af relevante foderregler bidrager derfor til, at fodersikkerheden og dyresundheden ikke bringes i fare. Kampagnen var dermed del af Fødevarestyrelsens forebyggende indsats mod afrikansk svinepest. Kampagnens resultat viste regelefterlevelse i to ud af tre virksomheder i 150 kontrolbesøg. Den samlede regelefterlevelse var størst blandt fodervirksomheder med fødevareaktivitet i engrosledet.

Der blev konstateret flest overtrædelser på grund af utilstrækkelig adskillelse mellem fødevarer, der lovligt kan anvendes til foderbrug, fra fødevarer som er ulovlige at levere til foderbrug. Særligt detailedet havde problemer med at adskille de to grupper fødevarer. Utilstrækkelig adskillelse kan medføre krydsforurening til fare for dyresundheden.

Stort set alle virksomheder sikrede, at restprodukterne ikke blev direkte forvekslet med affald, efter produkterne var fravalgt til konsum. Hygiejnisk håndtering af restprodukterne var den primære udfordring. Størsteparten af indskærpelser skyldtes uhygiejniske forhold under opbevaringen, herunder at opbevaringsudstyr ikke var egnet.

I kampagnen var der generelt et stort behov for at vejlede om reglerne og tale om de konkrete forhold på virksomhederne. Knap halvdelen af virksomheder med fødevareaktiviteter i detaileddet havde behov for vejledning. I engrosledet blev der givet vejledning i knap hver tredje virksomhed. Særligt blev der ydet vejledning relateret til animalske biprodukter som følge af fødevareaktiviteterne.

Forud for kampagnestart blev Fødevarestyrelsens hjemmeside opdateret med vejledning om anvendelse af den relevante fællesskabslovgivning. Kampagnens resultat viste, at der var behov for uddybende vejledning med flere målrettede eksempler.

2.5 Dyresundhed

Det veterinære beredskabsteam

Fra 1. oktober 2023 blev et nyt centralt veterinært beredskabsteam etableret. Etableringen af dette team er en del af Fødevarestyrelsen samlede strategi om robustgørelse af beredskabet. Teamet har blandt andet til opgave at håndtere udbrud af smitsomme husdyrsygdomme i samarbejde med veterinærenhederne.

Beredskabskontrol af husdyrsygdomme

Kontrol der udføres f.eks. i besætninger i forbindelse med mistanke om eller overvågning af smitsomme husdyrsygdomme og zoonoser.

Afrikansk svinepest

Den forebyggende indsats mod afrikansk svinepest (ASF) i Danmark er styrket gennem udryddelse af vildsvin i den danske natur, opførslen af et vildsvinehegn ved den dansk-tyske grænse, og ændringer i vildtskadebekendtgørelsen, så vildsvin lettere kan nedskydes. Naturstyrelsen har endvidere intensiveret indsatsen i Sønderjylland, og der er udviklet en app-løsning til rapportering af observationer af levende vildsvin og fund af døde vildsvin. Resultat af de samlede indsatser er, at der ikke længere er en vildlevende bestand af vildsvin i Danmark. Til sammenligning var vurderingen i 2017, at der var 100-150 fritlevende vildsvin.

Fødevarestyrelsen har også i 2023 udarbejdet en handlingsplan, som bl.a. har fokus på forebyggende tiltag mod Afrikansk Svinepest såsom informationskampagner.

Yderligere har Fødevarestyrelsen i 2023 haft første del af en øvelse i samarbejde med Statens Serum Institut (SSI). Øvelsen vil fortsætte i 2024. Den har til formål at teste indsamling af næsesvaber overvågningsprøver fra døde grise fra besætninger i zonerne ved udbrud. Der er udviklet en App til registrering af prøverne forud for indsamling.

Minkproduktion i Danmark

Fra 1. januar 2023 er minkproduktionen i Danmark genoptaget – indtil videre i fire virksomheder. Der er indført særlige krav til overvågning for COVID-19 i minkene og krav om udvidede smittebeskyttelsesforanstaltninger i virksomhederne med henblik på at undgå at få smitte med COVID-19 bragt ind til minkene.

Fødevarestyrelsen har udført kontrol med kravene i alle minkvirksomhederne i 2023. Kontrollen har givet anledning til indskærpelse i to af de fire virksomheder. Forholdene er alle fundet rettet ved det opfølgende kontrolbesøg.

Fødevarestyrelsen vil revurdere overvågningskravene og kravene til smittebeskyttelse i virksomhederne i løbet af efteråret 2023 med henblik på evt. justering. Vurderingen af smittebeskyttelsestiltagene vil også blive foretaget i forhold til den stigende risiko for smitte med højpatogen fugleinfluenza til pattedyr. Mink er modtagelige for smitte med højpatogen fugleinfluenza, og det er derfor også i den sammenhæng vigtigt med god smittebeskyttelse.

Udbrud af kontagios equin metritis (CEM) i Danmark 2023

Danmark havde i 2023 tilfælde af infektion med *Taylorella equigenitalis*, som er årsag til *kontagios equin metritis* (CEM) hos heste. I 2023 blev CEM påvist hos i alt 16 heste i Danmark, fordelt på 14 besætninger. Ud af disse var 6 hingste og 10 hopper. De smittede tilfælde ses fortsat blandt islandske heste og fjordheste. Det nuværende udbrud begyndte tilbage i 2019, hvor 2 hingste blev konstateret smittet, smitekilden til dette udbrud er dog fortsat ukendt og før dette forekom sygdommen kun sporadisk i

Danmark. Siden 2020 har der for hvert år været set et fald i antal CEM smittede heste i Danmark. I 2020 blev *T. equigenitalis* påvist hos i alt 106 og i 2021 og 2022 hos hhv. 87 og 59 heste.

I 2023 foretog Fødevarestyrelsen en revidering af protokollerne for håndtering af påviste tilfælde med *T. equigenitalis*. Fødevarestyrelsen sætter nu alle heste som testes positive for *T. equigenitalis* under offentligt tilsyn (OT) og ikke kun hingste som førhen. OT indebærer fortsat, at hesten påbydes sat i behandling, samt at den ikke må indgå i avlen, førend den er testet fri for *T. equigenitalis*, og OT er blevet ophævet.

For at kunne friteste hesten kræver dette nu to negative prøvesvar efter endt behandling, og ikke kun én som førhen. Fødevarestyrelsen skal fortsat informeres om heste, som kan være blevet udsat for smitte, således at der kan ske smitteopsporing.

På baggrund af udbrud i 2021, 2022 og 2023 bliver der igen i 2024 i dele af hesteavlbranchen forberedt forebyggende kontrol af CEM inden avlssæsonen.

Udbrud med højpatogen fugleinfluenza

Sæson 2022/2023

Det første udbrud af højpatogen fugleinfluenza i fjerkræ i sæsonen 2022/2023 blev konstateret den 28. oktober 2022. H5N1 var den dominerende type i denne sæson. I alt blev der konstateret 7 udbrud i sæsonen 2022/2023, heraf er 3 konstateret i 2022. I denne sæson blev der fortsat påvist højpatogen fugleinfluenza i hele landet.

Udbrud i besætninger blev håndteret jf. Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/687. Der blev oprettet en 3 km beskyttelseszone og en 10 km overvågningszone omkring hver smittet besætning, og alt fjerkræ/fugle i besætningerne blev aflivet. Efterfølgende blev besætningerne rengjort og desinficeret.

Fødevarestyrelsen indførte den 21. november 2022 igen krav om overdækning af fjerkræ og andre fugle med enten fast tag, net eller tråd for at forhindre kontakt til vilde fugle. Fødevarestyrelsen justerede i efteråret 2022 strategien for overdækning af fjerkræ og andre fugle. Som tidligere var mindre hønsegårde undtaget kravet om overdækning, samt ænder og gæs såfremt de etablerede alternative effektive afværgeforanstaltninger overfor vilde fugle. Justering af strategien betød også, at fuglehold med fugle i fangenskab også var undtaget overdækningskravet, såfremt fugleholdet bestod af færre end 100 fugle.

Desuden blev der indført forbud mod samlinger og skuer med fjerkræ og andre fugle. Modsat tidligere, var det muligt at søge om tilladelse til afholdelse af samlinger og skuer, såfremt der kun deltog fugle fra fuglehold med fugle i fangenskab med færre end 100 fugle, og at disse fuglehold ikke havde direkte eller indirekte kontakt til fjerkræ.

Sæson 2023/2024

Det første udbrud af højpatogen fugleinfluenza i fjerkræ i sæsonen 2023/2024 blev konstateret den 6. november 2023. På nuværende tidspunkt, er der konstateret 11 udbrud i sæson 2023/2024, heraf var 3 af udbruddene i 2023. Alle udbrud var af typen H5N1. Derudover, blev der konstateret ét udbrud i fugle i fangenskab.

Alle udbrud blev håndteret jf. Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/687. Der blev oprettet en 3 km beskyttelseszone og en 10 km overvågningszone omkring hver smittet besætning, og alt fjerkræ/fugle i besætningerne blev aflivet. Efterfølgende blev besætningerne rengjort og desinficeret.

Fødevarestyrelsen indførte den 18. december 2023 igen krav om overdækning af fjerkræ og andre fugle med enten fast tag, net eller tråd for at forhindre kontakt til vilde fugle. Som tidligere var mindre hønsegårde undtaget kravet om overdækning, samt ænder og gæs såfremt de etablerede alternative effektive

afværgeforanstaltninger overfor vilde fugle. Fuglehold med fugle i fangenskab var også undtaget overdækningskravet, såfremt fugleholdet bestod af færre end 100 fugle.

Desuden blev der indført forbud mod samlinger og skuer med fjerkræ og andre fugle. Det var muligt at søge om tilladelse til afholdelse af samlinger og skuer, såfremt der kun deltog fugle fra fuglehold med fugle i fangenskab med færre end 100 fugle, og at disse fuglehold ikke havde direkte eller indirekte kontakt til fjerkræ.

Kravet om overdækning og forbuddet mod samlinger og skuer med fjerkræ og andre fugle blev ophævet 17. april 2024.

Fugleinfluenza i de vilde fugle

Højpatogen fugleinfluenza er påvist i de vilde fugle hele året og i alt blev der i 2023 konstateret 174 HPAI positive vilde fugle. Der ses fortsat flest smittede fugle i vinterhalvåret. I 2023 fandt man bl.a. smitte med højpatogen fugleinfluenza i de kolonirugende fugle i yngleperioden så som måger og ternere.

Forekomst af fugleinfluenza i vilde fugle i Danmark overvåges og situationen kan følges på [Fødevarestyrelsens Fugleinfluenza beredskab](#).

Højpatogen fugleinfluenza i spættede sæler

I august til september 2023, havde Danmark et udbrud af højpatogen fugleinfluenza (HPAI) blandt spættede sæler i området omkring Avnø fjord i Sydsjælland. Udbruddet varede i ca. 5 uger, hvor i alt 17 spættede sæler blev fundet positive for HPAI H5N1.

Udbrud af Newcastle disease

Den 20. juni 2023 blev der bekræftet et udbrud af Newcastle disease (APMV-1) i en besætning med duer i Nordjylland. Mistanken blev rejst på baggrund af kliniske tegn, bl.a. så man en øget dødelighed.

Dueholdet var en del af en dyrekoloni med i alt 37 fugleejere, og hele kolonien blev anset som en epidemiologisk enhed. Det totale estimerede antal fugle var 100, bestående af duer, papegøjer og høns. På baggrund af den epidemiologisk undersøgelse, blev alle fugle aflivet.

Udbruddene blev håndteret jf. Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/687. Der blev oprettet en 3 km beskyttelseszone og en 10 km overvågningszone omkring de to smittede lokaliteter, hvor alle fugle blev aflivet, og der blev efterfølgende rengjort og desinficeret. Fødevarestyrelsen vurderer, at smitten skyldes direkte eller indirekte kontakt med vilde fugle.

Dansk Veterinær Konsortium har udført supplerende undersøgelser af det påviste virus. Resultatet tyder på, at der er tale om en typisk due-variant, APMV-1 med genotypen VI.2.1.1.2.2., som også er blevet påvist i duer i en række andre europæiske lande de senere år ([Kilde: Nyhed fra SSI 2023](#)).

I Danmark er det lovpligtigt at vaccinere erhvervsfjerkræ mod Newcastle disease. Hobbyfjerkræ og duer skal vaccineres i forbindelse med samlinger, som fx udstillinger og kapflyvninger.

Udbrud med Infektios hæmatopoietisk nekrose virus (IHN)

Frem til første udbrud af IHN d. 18. maj 2021, havde sygdommen ikke tidligere været konstateret i Danmark. Sygdommen blev bekæmpet efter reglerne i den nye Dyresundhedslov og Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/689, hvilket bl.a. omfattede tømning, rengøring, desinfektion og braklægning af de smittede anlæg.

Den IHN-fri status blev ophævet d. 10. december 2021.

Inden ophævelsen af Danmarks IHN-frie status, blev 28 akvakulturvirksomheder godkendt som IHN-frie kompartments. Et kompartiment er et en eller flere virksomheder i et geografisk afgrænset område med optimale biosikkerhedsforanstaltninger, hvor det vurderes, at der ikke er risiko for smittespredning

af en konkret sygdom. De akvakulturvirksomheder, der er godkendt som IHN-frit kompartment, kan betragtes som IHN-frie uagtet Danmarks øvrige landestatus. Derved kan fisk fra akvakulturvirksomheden certificeres som IHN-frie.

I 2023 fortsatte overvågningsprogrammet for IHN i henhold til artikel 3 og del III i bilag VI i forordning (EU) 2020/689. Alle godkendte akvakulturvirksomheder fik sundhedsstatus som omfattet af overvågningsprogram for IHN, undtagen virksomheder, som var enten:

- IHN-frie kompartments
- Kompartiment omfattet af udryddelsesprogram for IHN
- Akvakulturvirksomheder, der var inficerede med IHN

Det er frivilligt, om virksomheder der er inficerede med IHN, skal være omfattet af overvågningsprogrammet for IHN. Hvis de ønsker at blive genoptaget i overvågningsprogrammet, så skal de tømmes, rengøres og desinficeres, samt braklægges i overensstemmelse med artikel 62-64 i forordning (EU) 2020/689.

I alt blev der konstateret smitte med IHN i 9 dambrug i 2023.

Kontrollen med øremærker og registrering i det Centrale Husdyrbrugsregister

Landbrugsstyrelsen udfører kontrollen af øremærker og registrering i det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) i besætninger med kvæg, får og geder på vegne af Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen er ansvarlige for udpegning til kontrol samt efterfølgende sagsbehandling og sanktionering.

Kontrolfrekvensen er fastsat i en EU-forordning og minimum 3 pct. af alle besætninger skal kontrolleres.

Animalske biprodukter – forebyggelse og minimering af risici – mennesker og dyr

Danmark kan mærke en stigende interesse for håndteringen og anvendelsen af animalske biprodukter, hvilket i stor grad skyldes et ønske om at leve op til bæredygtighed, imødekomme klimaudfordringerne og forbedre udnyttelse af ressourcer. Det har ført til, at der har været mange henvendelser i 2023 om nye problemstillinger og ønsker fra virksomheder, som det afsøges om kan imødekommes. Der har især været stor interesse på områder såsom fodermidler udvundet af animalsk materiale, alternative fodermidler til insekter og flere animalske produkter til fremstilling af biogas.

Fødevarestyrelsen har også haft fokus på at få en mere ensartet og fyldestgørende kontrol af ABP i hele kæden, samt hvordan dette kan spille sammen med Fødevarestyrelsens organisering.

Udstedelse af dyresundhedscertifikater ved flytning af levende landdyr til andre medlemsstater

Fødevarestyrelsen udstedte i 2023 47.263 INTRA-certifikater for landdyr, hvor bestemmelser i forordning 2020/688 foreskriver, at sendinger her skal ledsages af et sådant.

For at sikre en effektiv og ensartet kontrol har styrelsen udarbejdet en samlet vejledning til operatørerne, der anmoder om at få udstedt certifikater, og til embedsdyrlægerne, der gennemfører offentlig kontrol og udsteder certifikater.

Kontrol med transport af dyr

Det er vigtigt at sikre, at dyretransporter foregår på en dyrevelfærdsmæssigt forsvarlig måde. Der skal tages behørigt hensyn til dyrene, uanset om der er tale om lange transportere ud af landet eller indenlandske transportere for eksempel fra besætning til slagteri. Fødevarestyrelsens kontrol med transport af

dyr omfatter bl.a. kontrol af logbøger for transporter over 8 timer, kontrol i forbindelse med syning af dyr ved flytning til andre medlemsstater og eksport til tredjelande, stikprøvekontrol ved pålæsning og aflæsning af dyr, transportmiddel og ledsagedokumenter samt kontrol på landevejene som bistand til politiet.

Fødevarestyrelsen gennemførte derudover i 2023 to prioriterede indsatser relateret til transport af levende dyr. Der kan udføres op til 100 dybdegående kontroller om året i form af prioriterede indsatser ved transport af levende dyr.

Prioriteret indsats med fokus på transport af spædekælve:

- Der blev udført 31 målrettede kontroller af kalves transportegnethed. Indsatsen blev udført med henblik på at vurdere, hvorvidt kalvene var transportegnet, herunder om de var over 14 dage gamle, og om de udviste tegn på sult.
- I forbindelse med indsatsen var der ved to tilfælde ikke taget højde for hvileregler samt et tilfælde, hvor to kalve ikke havde fuldt helede navler. Det medførte en sanktionsprocent på 9,7 pct.

Prioriteret indsats med fokus på temperaturovervågning og alarmsystemer:

- Der blev udført 70 kontroller af temperaturovervågning og alarmsystemer på transportmidler anvendt til transport af levende dyr. Indsatsen blev udført med henblik på at vurdere, hvorvidt det kontrollerede transportmiddel havde et funktionsdygtigt temperaturovervågnings- og alarmsystem inden for transportforordningens temperaturkrav.
- I forbindelse med indsatsen var der en stor andel af transportmidlerne, der ikke målte en retvisende temperatur og/eller udløste en alarm ved overskridelse af de ydre temperaturkrav, der er fastlagt i transportforordningen. Det medførte en sanktionsprocent på 32,9 pct.

2.6 Dyrevelfærd og Veterinærmedicin

På baggrund af de seneste års kontrolresultater, blev det i 2020 besluttet at øge velfærdskontrollen med grise- og kvægbesætninger fra august 2021 til og med 2024.

Derudover er det, som en del af den politiske dyrevelfærdsaftale ”Sammen om dyrene” af 9. februar 2024, blevet besluttet at øge kontroltrykket for grise- og kvægbesætninger fra 2025, sådan at en gennemsnitlig besætning som udgangspunkt modtager kontrolbesøg hvert 5. år, i stedet hvert 10 år, som det er tilfældet nu. Datagrundlaget skal endvidere styrkes med henblik på at fastlægge kriterier for udpegning til kontrol, sådan at indsatsen fokuseres yderligere på de områder og besætninger, hvor behov for kontrol og vejledning, samt hvor risikoen for overtrædelser vurderes at være størst.

Fødevarestyrelsen gennemførte i 2023 fire kontrolkampagner og én kontrolindsats inden for dyrevelfærdsområdet.

Kontrolkampagne med fokus på risikovurdering for forekomst af halebid hos grise

I 2019 blev der indført nye krav i forhold til dokumentationen af behovet for halekupering. Kampagnen var en gentagelse af en tidligere kontrolkampagne fra 2019 vedr. risikovurdering for forekomst af halebid, dog suppleret med kontrol af kravet for dokumentation ved salg mv. af halekuperede grise.

Formålet med kampagnen var at bidrage til at reglerne om forbud mod rutinemæssig halekupering overholdes og desuden undersøge om der ses tilstrækkelig regelefterlevelse på området. Kampagnen skulle desuden medvirke til at øge kendskabet til formålet med at udarbejde risikovurdering for forekomst af halebid, samt klarlægge om besætningens risikovurdering afspejler forholdene i besætningen i forhold til forekomst af halebid. Slutteligt var formålet med kampagnen at sætte fokus på, hvornår forholdene i besætningen egner sig til at have prøvekulde med hele haler i besætningen.

Fødevarestyrelsen informerede indledningsvist om den forestående kampagne via nyhedsbreve, dialogmøder og andre møder med erhvervet både inden kampagnestart og midtvejs. Kampagnen blev foretaget i perioden 23. januar 2023 til 30. juni 2023 og blev som udgangspunkt gennemført som en uanmeldt kontrol. Ved kontrollen blev besætningernes risikovurdering for forekomst af halebid og tilhørende handlingsplan gennemgået og sammenholdt med de faktiske forhold i besætningen på kontroldagen. Kampagnen blev udelukkende gennemført i konventionelle besætninger, herunder sobesætninger, der sælger smågrise, besætninger med smågrise og/eller besætninger med slagtegrise, samt integrerede besætninger.

122 besætninger fik en sanktion i forbindelse med kampagnen, hvilket svarer til en sanktionsprocent på 30,5 pct. Der blev givet ét påbud og fire politianmeldelser.

Lidt over halvdelen af overtrædelserne (53 pct.) skyldes manglende overholdelse af dokumentationskravene for behovet for halekupering. Dokumentationskravene omfatter skriftlig dokumentation for forekomst af halebid, udfærdigelse af risikovurdering samt handlingsplan.

Lidt under halvdelen af overtrædelserne (47 pct.) skyldes manglende regelefterlevelse af de regler, som den besætningsansvarlige skal forholde sig til, når der laves en risikovurdering i besætningen, f.eks. manglende rode og beskæftigelsesmateriale, manglende overbrusningsanlæg eller korrekt håndtering af syge og tilskadekomne grise.

Der er givet flere indskærpelser i forhold til, om der findes en handlingsplan (72 stk.), end om der er en risikovurdering, som afspejler forholdene i besætningen (41 stk.).

Kampagnen viste desuden, at 122 besætninger havde en plan for gradvis overgang til at holde ikke-halekuperede grise. Desuden havde 16 pct. af de kontrollerede besætninger indført prøvekulde med ikke-halekuperede grise.

På baggrund af kampagnens resultater blev det synliggjort, at der er behov for fokus på følgende punkter for at forbedre regelefterlevelsen:

- bedre forståelse for behov for og indhold af handlingsplanen, som udarbejdes på baggrund af risikovurderingen
- yderligere information om dokumentationskrav ved omsætning af grise
- udbredelse af prøvekulde af grise med hele haler
- manglende kommunikationsmulighed vedrørende halestatus besætningsejere imellem. Det kan være svært for en besætning at vide, hvor man kan skaffe ikke-halekuperede grise fra samt hvortil man kan sende dem

Kontrolkampagne med fokus på opstaldning af kalve, herunder opfyldelse af suttebehov

Reglerne for kalves velfærd er ofte ikke opfyldt på lovgivningsområderne ”kalve skal kunne se og røre hinanden” og ”opfyldelse af suttebehov ved mælketildeling”. Dette er en del af den ordinære kontrol, men grundet den stadig hyppige forekomst af overtrædelser på området, har Fødevarestyrelsen vurderet, at der er brug for yderligere vejledning og information på området.

Formålet med kampagnen var at kontrollere og vejlede om de krav, der er til kalvenes nærmiljø for at sikre, at kalvenes sundheds- og velfærdstilstand opretholdes, herunder at øge landmændenes forståelse for vigtigheden af, at kalvenes adfærdsmæssige behov opfyldes.

I kampagnen blev der kontrolleret og vejledt om:

- Mulighed for opfyldelse af suttebehov i forbindelse med mælkefodring
- Foder- og vandtildeling
- Opstaldning i kalveperioden, herunder:
 - Rent og tørt leje

- Arealkrav
- Mulighed for at se og røre andre kalve
- Mulighed for hudpleje

Kontrolkampagnen blev gennemført i perioden 3. april – 30. juni 2023 i 308 udpegede kvægbesætninger, der havde malkekvæg eller afkom af malkekvæg. Kontrollerne foregik både i bindestalde, løsdriftstalder med sengebåse og dybstrøelsesstalder. Der var udpeget malkekvægsbesætninger, kviehoteller og slagtekalvebesætninger og både økologiske og konventionelle besætninger var udtaget til kampagnen.

Kontrolbesøgene var som udgangspunkt uanmeldte og besætningsejeren var ikke informeret om kontrolbesøget på forhånd.

Ud af de 308 kontrollerede kvægbesætninger blev der sanktioneret i 73, hvilket svarer til 23,7 pct. af kontrolpopulationen.

Til sammenligning blev der ved en tidligere kampagne i 2018 sanktioneret i 71 ud af 204 besætninger (34,8 pct.). Tallene er ikke direkte sammenlignelige, da regelsættet er ændret i perioden. Det er primært de samme overtrædelsestyper, der er konstateret på kontrolbesøg for denne kampagne, samt overtrædelser på det nye krav om adgang til hudpleje hos de flokopstaldede kalve.

Den hyppigste overtrædelse i denne kampagne var manglende adgang til hudpleje hos flokopstaldede kalve. Denne overtrædelse blev konstateret i 48 besætninger (15,6 pct.). Kravet har været gældende fra 1. juli 2022, hvilket kan være årsag til, at reglen ikke har været implementeret, og den høje sanktionsprocent.

Overtrædelser vedr. manglende sutter, at kalve ikke kan se og røre andre kalve, at der ikke er adgang til vand i tilstrækkelig mængde og at kalve over 8 uger holdes i enkeltbokse er problemstillinger, der også var på sanktionsopgørelsen i kampagnerne i 2016 og 2018.

På baggrund af kampagnens resultater kan man derfor konkludere, at der stadig er behov for fokus på kalves opstaldning, pasning og ikke mindst opfyldelse af suttebehov.

Kontrolkampagne med fokus på korrekt aflivning af grise og kvæg

Ikke korrekt udført aflivning kan medføre stor lidelse for dyret, og det er derfor af stor betydning, at reglerne for korrekt aflivning overholdes. Fødevarestyrelsen har i 2008-2009 og i 2010 udført lignende kampagner, og siden da har erhvervet selv haft fokus på området med informationskampagner og undersøgelser.

Formålet med kampagnen var at undersøge om aflivning af dyr i danske grise- og kvægbesætninger foregår korrekt, samt om dyrene efterfølgende opbevares korrekt indtil bortskaftelse.

Kampagnen blev gennemført fra oktober til december 2023 i besætninger samt besætninger med søer, slagtegrise, smågrise, malkekvæg og slagtekalve.

Der blev konstateret overtrædelser og givet indskærpelser i to grisebesætninger (1 pct.), hvor der ikke blev anvendt korrekt bedøvelses- og/eller aflivningsmetode. Der blev ikke givet indskærpelser i de kontrollerede kvægbesætninger. Dette er en væsentlig forbedring af regelefterlevelsen siden kontrollerne i 2008-2010.

I forhold til vedligehold af udstyr til aflivning blev der givet indskærpelser i 40 ud af 201 kontrollerede grisebesætninger (20 pct.) og i syv ud af 100 af de kontrollerede kvægbesætninger (7 pct.). Den gennemgående problemstilling ved kontrollerne var, at boltpistolen ikke var vedligeholdt efter producentens

anvisninger, hvor bolten enten passivt falder ud af kammeret, eller ikke trækker sig tilbage efter aktive-
ring.

Det kan konkluderes, at der er sket en fremgang i regelefterlevelsen ift. procedurer, der sikre korrekt
aflivning af grise og kvæg.

De sanktioner, der blev givet ift. udstyr til aflivning af produktionen kan indikere, at der er manglende
viden om, hvad kravene er til vedligeholdelse af aflivningsudstyr i henhold til aflivningsforordningen.

Kontrollkampagne med fokus på Dyrevelfærdsmærket i malkekvægsbesætninger

Den statslige frivillige dyrevelfærdsregistreringsordning (herefter Dyrevelfærdsmærket) blev i 2020 ud-
videt til også at omfatte mejeriprodukter samt kalve- og oksekød, hvor det tidligere kun omfattede grise-
og kyllingekød.

Formålet med denne kampagne var at afdække, om kravene i bekendtgørelsen om frivillig dyrevelfærds-
registreringsordning nr. 1441 af 04/12/2019 er overholdt i kvægsbesætninger, der er med i ordningen.

Kampagnen blev gennemført i perioden maj til oktober 2023 i malkekvægsbesætninger, der leverer små-
kalve til slagtekalveproducenter, som er med i ordningen, og malkebesætninger, der leverer mælk på
niveau 3. Kontrollen var uanmeldt og stikprøvebaseret og inkluderede i alt 250 besætninger.

Kontrollerne viste, at reglerne for pladskrav overholdes, samt at kalvene fik mindst 24 timer med deres
mor inden adskillelse i næsten alle besætninger, som det kræves i besætninger med tre hjerter i Dyre-
velfærdsmærket.

Hver femte af de kontrollerede besætninger blev dog gjort opmærksom på, at kalvene – for at få stimu-
leret deres sociale udvikling – skal gå sammen med andre kalve fra de er syv dage gamle. Da landmæn-
dene forventes at følge vejledningerne, kan alle de kontrollerede besætninger fortsat anvende mærket.

Kontrollkampagnens resultater vidner om en høj regelefterlevelse hos de besætninger, der er tilknyttet
Dyrevelfærdsmærket. Dette er afgørende for dyrenes velfærd, men også for Dyrevelfærdsmerkets tro-
værdighed.

Kontrolindsats med fokus på kontrol af udstyr til bedøvelse forud for aflivning på slagterier

Baggrunden for denne indsats var, at erfaringer har vist, at der flere steder er problemer med korrekt
anvendelse og regelmæssig vedligeholdelse af bedøvelsesudstyr og dokumentation af dette.

Formålet med den prioriterede indsats var at verificere, at virksomheder, der som led i deres virke be-
døver og afliver dyr, lever op til aflivningsforordningens krav til bedøvelsesudstyr inkl. reserveudstyr,
herunder krav til anvendelse, kontrol og vedligeholdelse samt udarbejdelsen og gennemførelsen af stan-
dardprocedurer herfor.

Den prioriterede indsats blev gennemført i perioden 1. december 2022 til den 31. marts 2023 på alle
store grise-, kreatur- og fjerkræslagterier samt på halvdelen af små slagtehuse, der slagter lam.

Der blev sanktioneret på 12 ud af de 47 kontroller, hvilket giver en sanktioneringsprocent på 25,5 pct.

På de store og mellemstore slagterier blev der sammenlagt sanktioneret på 1 ud af de 22 kontroller, der
blev udført som en del af den prioriterede indsats. Til sammenligning blev der på de små slagtehuse
sanktioneret på 11 ud af 25 kontroller.

Indskærpelser blev givet på baggrund af manglende overvågning af bedøvelseskvalitet, ukorrekt anven-
delse af bedøvelsesudstyr, f.eks. at el-tænger ikke placeres korrekt ved bedøvelse af lam. Desuden blev
der sanktioneret for manglende kontrol og vedligeholdelse af bedøvelsesudstyr inkl. reserveudstyr. An-
delen af sanktioner givet for manglende dokumentation for kontrol og vedligehold af bedøvelsesudstyr,
inkl. reserveudstyr, er desuden markant.

Den prioriterede indsats har været velbegrundet, idet den har belyst, at der er behov for et øget fokus fra virksomhedernes side, særligt på de små slagtehus. Det gælder særligt for udarbejdelse og implementering af standardprocedurer for bedøvelse.

Resultaterne fra den prioriterede indsats understreger vigtigheden af Fødevarestyrelsens fortsatte kontrol med, at virksomhederne lever op til de lovgivningsmæssige krav til bedøvelse i forbindelse med aflivning og slagtning.

2.7 Planteskadegørere – beskyttelsesforanstaltninger mod dem

Anmeldelser ved mistanke om fund af karantæneskadegørere

Siden 2017, hvor den generelle anmeldepligt ved mistanke om fund af karantæneskadegørere blev indført, steg antallet af anmeldelser fra 9 til 233 pr. år i perioden 2017-2021. Tendensen har været godt hjulpet af ny plantesundhedsforordning med fokus på forebyggelse og bekæmpelse, der har medført, at Landbrugsstyrelsen har iværksat en række kampagner målrettet borgerne om emnet. Med en reduktion i informationsindsatsen fra 2022 er antallet af anmeldelser efterfølgende faldet til 64 anmeldelser i 2022 og 40 i 2023.

*Udbrud af nematode (*Hirschmanniella caudacrena*) i akvarieplanter*

I 2023 har Landbrugsstyrelsen håndteret et udbrud af en karantæneskadegører i et dansk væksthusegartneri, som producerer akvarieplanter.

Udbruddet blev opdaget i december 2022, hvor Landbrugsstyrelsen i forbindelse med kontrol i et dansk gartneri udtog en prøve til laboratorieundersøgelse. I januar 2023 bekræftes fund af *Hirschmanniella caudacrena* i akvarieplanter, som stammer fra Asien, men videredyrkes i vandkar i den danske virksomhed. *Hirschmanniella caudacrena* er tilpasset det akvatiske miljø og udgør derfor særligt en trussel for akvarieplanter i Danmark og EU. De partier af planter, som var inficeret eller mistænkt for at være inficeret, blev destrueret. Vandkarrene, hvor de inficerede planter blev fundet, blev desinficerede og der blev udtaget prøver af planter, som efterfølgende har været i karrene. Der blev ikke fundet flere inficerede planter. Akvarieplanter fra det inficerede parti var videresolgt til andre medlemslande samt Schweiz og de blev orienteret om fundet med henblik på tilbagesporing. Virksomheden, hvor fundet blev gjort, har oplyst, at de efterfølgende har stoppet import fra Asien af de plantearter, som blev konstateret inficeret.

*Opfølgende fund af *Coccotrypes cardamoni*, barkbille, i *Ficus microcarpa**

I maj 2023 blev der gjort endnu et fund af barkbilleren *Coccotrypes cardamomi* i *Ficus microcarpa* i et gartneri, hvor barkbilleren var fundet i 2022 i andre væksthuse og efterfølgende bekæmpet. Disse planter var dog endnu ikke frigivet til salg. Som ved de tidligere fund var plantematerialet importeret fra Kina.

Der blev straks igangsat bekæmpelsesforanstaltninger og opsat fælder til monitorering af skadegøreren. Fundet førte til forbud mod flytning af planter fra partiet, indtil Landbrugsstyrelsen efter visuel inspektion og destruktive undersøgelser kunne konstatere, at skadegøreren var udryddet.

*Udbrud af nematode (*Meloidogyne chitwoodi*) i konsumkartofler*

I forbindelse med de årlige undersøgelser og udtagning af knoldprøver blev der påvist *Meloidogyne chitwoodi*, rodgallenematode, i et parti konsumkartofler i december 2023. Alle kartofler fra den pågældende mark var på tidspunktet for fundet leveret og anvendt til produktion af stivelse og affaldet herfra håndteret, så det ikke kunne føre til yderligere spredning. Landbrugsstyrelsen fortsætter i 2024 arbejdet med tilbagesporing og afgrænsning af infektionen.

Landbrugsstyrelsens avlskontrol af planter og læggekartofler

Kontrolprocedurer og instruktion

Alle producenter af læggekartofler skal være registrerede hos Landbrugsstyrelsen og godkendt til at udstede plantepas. Hos producenter af læggekartofler udføres der minimum 4 avlskontroller pr. vækstsæson. Avlskontrollen omfatter udtagning og analyse af jordprøver, syn af planterne under vækst, analyse af knolde og visuel kontrol af partierne. Landbrugsstyrelsen har udarbejdet specifikke instrukser til de forskellige formål til brug for de udpegede kontrollører. Disse skal sikre ensartet udførelse af kontrolopgaverne på tværs af kontrols lokalafdelinger. Kontrollerne sikrer plantesundheden og er et led i certificeringen af læggekartofler.

Landbrugsstyrelsen gennemfører som udgangspunkt kontrol 2 gange om året hos operatører, der er godkendt til at udstede plantepas på planter. Hos operatører, hvor kulturvalg og/eller produktionsforhold medfører en mindre plantesundhedsmæssig risiko, samt hos omsættere af planter, gennemføres der kun én kontrol. Hos producenter af planter arbejdes der på en yderligere udvikling af den risikobaserede kontrol og i 2023 har det været muligt for virksomhederne at indberette risikorelaterede oplysninger om deres produktion i Landbrugsstyrelsens tast-selv-system. I 2023 har 134 virksomheder ud af de i alt 322 registrerede virksomheder indberettet oplysninger. I 2024 arbejdes der på at få flere virksomheder til at indberette oplysninger ved at gøre producenterne opmærksom på eventuel manglende indberetning i sammenhæng med kontrolbesøg og opfordre dem til at få det gjort. Der arbejdes samtidig videre med at sikre hjemmelsgrundlaget, således at oplysningerne kan kræves indberettet, så det er muligt at gennemføre en risikobaseret kontrol på området.

Aktiviteter for at sikre at kontrolmyndighederne fungerer effektivt

Plantesundhedskontrollørerne er alle officielt udpeget til at udføre de kontroller, der er underlagt kontrolforordningen.

For at fremme korrekt og ensartet kontrol på tværs af afdelingerne, samt udvikle plantesundhedskontrollørernes kompetencer, afholdes der årligt instruktionskurser på alle plantesundhedsrelevante ordninger.

Derudover er der afholdt grøftkantasmøder mellem plantesundhedskontrollører, laboratoriet og fagansvarligt personale med erfaringsudveksling om specifikke plantesundhedsemner i forbindelse med avlskontrol af kartofler. I 2023 er der også afholdt et ERFA-møde vedr. avlskontrol af kartofler. Der blev gennemført supervision for kontroller, herunder marksyn, partikontrol og virksomhedskontrol på kartoffelområdet, samt supervision af importkontrol.

For planteområdet har der, udover et grøftkantasmøde, været gennemført individuelle månedlige møder vækstsæsonen med kontrolafdelingernes tovholdere, samt enkelte fællesmøder for alle tovholderne, ligesom der er afholdt ERFA-møder.

Der er afholdt kontrolopstartsmøder mellem laboratoriet og fagansvarligt personale på de plantesundhedsrelevante ordninger, med henblik på at drøfte relevante opgaver og sikre en effektiv håndtering af prøvetagning og afrapportering af analyseresultater.

Deltagelse i 'Better Training Safer Food' (BTSF)-kurser indgår også som en del af den systematiske indsats for at udvikle plantesundhedskontrollørernes kompetencer, så der er overensstemmelse til de specifikke udpegninger.

Aktiviteter for at sikre, at operatørerne overholder reglerne

Vejledninger målrettet operatørerne er blevet ajourført i 2023 og er tilgængelige på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. [Vejledning om brugen af plantepas](#) samler alle krav til plantepas på tværs af kontrolakti-

viteter og [Vejledning til producenter og omsættere af planter til plantning m.m., om reglerne for plantesundhed og -kvalitet](#) beskriver hvilke regler, der er for produktion og omsætning af planter på EU's indre marked. [Vejledning om læggekartofler og avl af konsumkartofler](#) samler regler for produktion og omsætning af læggekartofler både inden og udenfor EU. Ajourføringen af disse vejledninger er et vigtigt redskab i at sikre korrekt kontrolvirksomhed i 2023. Samtlige vejledninger vil løbende blive opdateret, jf. informationssikkerhedsstandard ISO-27001 om dokumenthåndtering.

Med Plantesundhedsforordningens krav til operatørers kompetencer er der udviklet en elektronisk multiple choice-system på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#), hvor operatørerne kan dokumentere, at de har den nødvendige viden, der er forudsætningen for at kunne blive godkendt til at udstede plantepas ved at besvare en række spørgsmål relateret til plantepas-systemet. I 2023 har der været øget fokus på at spørge ind til operatørernes kompetencer i forbindelse med avlskontrollen på baggrund af multiple-choice-testen. Det er hensigten, at dette testsystem løbende skal udvikles for at understøtte en yderligere professionalisering af operatørerne, og at der i forbindelse med avlskontrollen af planter årligt og virksomhedskontrollen hos læggekartoffeloperatører skal gennemføres en samtale om aktuelle emner med relevans for plantepasystemet for at sikre, at operatørerne er ajourførte.

I 2023 har der ydermere været stort fokus på at sikre, at virksomhedernes data og godkendelser i kontrolsystemet er ajourførte og korrekte.

Hvis der i forbindelse med kontrollen konstateres manglende overholdelse af reglerne, vil der – afhængigt af overtrædelsen – blive givet et påbud om at få bragt overtrædelsen i orden eller i særlige tilfælde et forbud mod eksempelvis omsætning af partier af planter. I særlige tilfælde kan overtrædelse udløse en bøde. I 2023 er der udstedt påbud, men ingen forbud mod at udstede plantepas.

Indeslutningsfaciliteter

På baggrund af ændringer i de EU-bestemmelser, som beskriver regler og procedurer for godkendelse og drift samt frigivelse af materiale fra indeslutningsfaciliteter, har Landbrugsstyrelsen fastlagt nationale procedurer for kontrollen. EU-bestemmelserne indeholder et nationalt råderum, hvor medlemsstaterne selv skal fastsætte omfang og hyppighed af kontrol med indeslutningsfaciliteter.

De nationale procedurer har Landbrugsstyrelsen implementeret i en ny bekendtgørelse med tilhørende vejledning.

Landbrugsstyrelsen foretager et indledende risikobaseret tilsyn med virksomhedens faciliteter, som der er ansøgt om at få godkendt som en indeslutningsfacilitet. Hyppigheden af kontrol med godkendte indeslutningsfaciliteter fastsættes på baggrund af en vurdering af den plantesundhedsrisiko, der er forbundet med materialets art og driften af indeslutningsfaciliteten. Inden udløb af en godkendelsesperiode kontakter Landbrugsstyrelsen den ansvarlige for en indeslutningsfacilitet mhp. nyt tilsyn, hvor det skal sikres, at indeslutningsfaciliteten fortsat lever op til de gældende regler, før indeslutningsfaciliteten kan godkendes for en ny periode.

Landbrugsstyrelsen har i 2023 auditeret og godkendt 7 faciliteter som indeslutningsfacilitet; heraf var 1 en gengodkendelse. Landbrugsstyrelsen har således ført kontrol med 7 indeslutningsfaciliteter i 2023. I situationer, hvor materialet udgør en lav plantesundhedsrisiko, og hvor der samtidig er tale om lavrisikoformål, gennemføres såvel det indledende som de opfølgende tilsyn som distancetilsyn med live-fremvisning af faciliteten via webkamera.

Audit 2023

EU-Kommissionen har i 2023 udført audit af Landbrugsstyrelsens implementering af plantepasreglerne i Plantesundhedsforordningen. Både avlskontrol af planter og læggekartofler var inkluderet i auditten. Landbrugsstyrelsen modtog i alt fire henstillinger vedrørende implementeringen af plantepas i Dan-

mark, herunder tilretning af kontrolsystemet VAKS, operatørernes eget tilsyn af produktionen, operatørernes anmeldelse af informationer om deres produktion og Landbrugsstyrelsen risikobaseret af kontrolfrekvensen baseret på operatørernes indrapportering. Landbrugsstyrelsen følger op på de specifikke henstillinger i mindre arbejdsgrupper.

Landbrugsstyrelsens træemballagekontrol

Lovgivning

I december 2019 trådte Kontrolforordningen og Plantesundhedsforordningen i kraft. Det har betydet, at reguleringen er blevet implementeret og at der er lavet tilhørende [bekendtgørelse](#), [kontrolinstruks](#) og [vejledning](#) på området.

Træemballagekontrollerne

Kontrollerne af træemballage er for størstedelen udført i vinterhalvåret 2023, hvor de officielt udpegede plantesundhedskontrollører har bedst tid. Operatørerne kontrolleres mindst én gang årligt og godkendelsesperioden løber som udgangspunkt indtil næste års kontrol. Det betyder større fleksibilitet for plantesundhedskontrolløren og operatørerne. Alle 146 tilmeldte operatører blev kontrolleret. Der blev givet 7 operatører bemærkninger til opfølgning, men ingen afvigelser.

Aktiviteter for at sikre at operatørerne indenfor træemballageaktiviteter overholder reglerne

Udover plantesundhedskontrollerne, er der løbende kommunikation med operatører, som er i tvivl om reglerne på træemballageordningen. Spørgsmålene besvares hurtigt, og det sikres at alle plantesundhedskontrollører på ordningen for træemballage får besked om relevante spørgsmål og svar, da det er med til at skærpe opmærksomheden på de områder, som der kan være tvivl om. På Landbrugsstyrelsens hjemmeside er der endvidere en række oplysninger om træemballageordningen.

Landbrugsstyrelsen har for få år siden oprettet en specifik træemballagenyhedsgruppe til faglige meddelelser om træemballage. Operatørerne er blevet opfordret til at tilmelde sig denne gruppe, så de får tilsendt faglige meddelelser, som specifikt handler om træemballage og ISPM-15. En stor del af operatørerne er tilmeldt. Der er udsendt faglige meddelelser til denne nyhedsgruppe løbende og ved behov.

Der er bl.a. udsendt en række faglige meddelelser til træemballageoperatørerne, som særligt handler om eksport til Storbritannien samt om elektroniske plantesundhedscertifikater ved eksport, men også faglige meddelelser om mere træemballagespecifikke emner:

- FOR 50-mærkning på træemballage
- ISPM-15 mærket træemballage – Materiale til undervisning af medarbejdere i ISPM-15

[Du finder de faglige meddelelser her.](#)

Aktiviteter for at sikre at kontrolmyndighederne fungerer effektivt og ensartet

Der er en høj grad af samarbejde og udveksling af information om reglerne og forskellige kontrolsituationer mellem medarbejdere i der udfører den administrative kontrol og vejleder i kontrolinstruktion og regler og de medarbejdere der udfører den fysiske kontrol. Informationsudvekslingen sker ved fælles møder, telefonsamtaler, mailudvekslinger og kontrolmeddelelser. Der sker desuden tjek af kontrolrapporterne ugentligt for at kunne målrette instruktion, dialog og feedback med plantesundhedskontrollørerne.

Der er i 2023 afholdt faggruppemøder, hvor tre plantesundhedskontrollører, samt én fagansvarlig, som dækker ordningen for træemballage, var til stede. Desuden er der yderligere udpeget tre kontrollører, som er under oplæring til kontrollen. Alle tre kontrollører har erfaring med andre plantesundhedskontroller og har deltaget i de seneste faggruppemøder. Et af de årlige faggruppemøder blev kombineret

med et virksomhedsbesøg, hvor den årlige kontrol blev gennemført, mens de øvrige kontrollører, som er under oplæring deltog også på virksomhedsbesøget. Møderne omhandler generelt regelgrundlaget og praksis i specifikke sager. Møderne er bl.a. med til at ensrette plantesundhedskontrollerne.

Kontrollørerne på ordningen har praksis for at udføre få årlige kontroller, hvor alle plantesundhedskontrollører, der er udpeget til at udføre ISPM-15 træemballagekontrol deltager. Det sker for at sikre udveksling af viden og ensartethed i plantesundhedskontrollen. Nogle gange deltager en ansat fra administrationen. Der afholdes desuden årligt et 2-dages instruktionskursus for plantesundhedskontrollørerne, hvor træemballage almindeligvis er med som tema, hvilket også var tilfældet i 2023.

For at sikre kontrollens ensartethed i forhold til andre EU-medlemsstater, har en administrativ medarbejder fra Landbrugsstyrelsen desuden deltaget i en workshop om træemballage, som blev arrangeret af de tyske myndigheder og afholdt i Bonn, Tyskland. En række EU-medlemsstater deltog i workshoppen, hvor teori og praksis på ordningen blev debatteret. Information fra mødet blev efterfølgende delt med kollegaer.

2.8 Pesticider og bæredygtig brug af pesticider, undtagen sprøjteudbringningsudstyr

Den fysiske kontrol af de erhvervsmæssige brugere af plantebeskyttelsesmidler

Landbrugsstyrelsen gennemfører de fysiske kontroller på vegne af Miljøstyrelsen. Efter kontrol og sagsbehandling sendes kontrolsagen videre til Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion, der foretager den videre sagsbehandling og efterfølgende håndhævelse. Landbrugsstyrelsen udarbejder årligt en række materialer til kontrollørerne til anvendelse i den fysiske kontrol bl.a. Faginstruks Plantebeskyttelsesmidler – heri er kontrollørernes arbejdsgange for kontrol med plantebeskyttelsesmidler beskrevet. Instruksen opdateres årligt. Hvis der kommer opdateringer i løbet af året udsendes disse via intranettet som kontrolmeddelelser til kontrollørerne. Desuden foreligger tjeklister til forberedelse og gennemførelse af kontrollen med plantebeskyttelsesmidler osv. Derudover afholdes halvårligt samarbejds møder, hvor Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen deltager, og hvor rammerne for kontrollen fastlægges.

Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion har en intern kontrolinstruks, som fungerer som en håndbog for Inspektionens kontrollører. Instruksen for forhandlerkontrollen opdateres inden opstart af hvert kontrolår.

I 2022 blev der indført et nationalt krav i Danmark om registreringspligt for alle distributionsled for forhandling af pesticider. Kravet om registrering gør det muligt for Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion at udføre en mere effektiv og målrettet kontrol. Registreringsordningen gør det også muligt at planlægge en målrettet vejledning om reglerne.

2.9 Økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter

Fødevarestyrelsen har i 2023 gennemført økologikontrollen efter forskrifterne i EU's økologiforordning (2018/848).

Fødevarestyrelsen har herudover gennemført følgende særlige kampagner, som vedrører både EU-reglerne om økologiske fødevarer og de danske regler om økologisk storkøkkendrift:

- Anprisning af økologi og anprisning af særlig kvalitet i ikke-økologi kontrollerede detailvirksomheder.
- Kontrol af økologisk mængderegnskab på svineslagterier/små slagtehuse og i økologiske grise- og sobesætninger.

Se beskrivelser af kampagnerne i afsnit 2.2.

I overensstemmelse med økologiforordningen indberettes de detaljerede data om Fødevarestyrelsens og Landbrugsstyrelsens kontrol i EU-systemet *OFIS*.

Landbrugsstyrelsen har i 2023 gennemført 4292 fysiske kontrolbesøg hos økologiske primærproducenter og 203 fysiske kontrolbesøg hos de økologiske forsyningsvirksomheder. I 2023 begyndte Landbrugsstyrelsen at benytte muligheden for, at der ved lavrisiko kontroller er muligt at gennemføre kontrollen uden et fysisk kontrolbesøg. Dette kræver dog både at kontrollen er vurderet til at have en lav risiko for overtrædelse og de to sidste kontroller har været uden overtrædelser. Næste kontrolbesøg skal derefter være fysisk. Landbrugsstyrelsen gennemførte 81 ikke-fysiske kontroller i 2023.

Landbrugsstyrelsen har indledt et tættere samarbejde med Fødevarestyrelsens grænsekontrol for at sikre en mere effektiv håndtering af importeret foder og foder råvarer med animalsk indhold fra tredjelande. Aftalen medfører at Fødevarestyrelsen bistår Landbrugsstyrelsen med den fysiske grænsekontrol på økologiområdet således COI og CHED-dokumenter færdiggøres samtidig.

Udover kontrollen af økologiske primærproducenter på baggrund af EU-reglerne, udfører Landbrugsstyrelsen også en kontrol af økologiske producenter af gødning og jordforbedringsmidler med ophæng i national lovgivning.

2.10 Beskyttede oprindelsesbetegnelser, beskyttede geografiske betegnelser og garanterede traditionelle specialiteter

Kontrollen med overholdelse af varespecifikationen for de registrerede geografiske betegnelser Danablu, Esrom, Danbo og Havarti er uddelegeret til Eurofins. Kontrollen af varespecifikationen for de øvrige danske registrerede geografiske betegnelser og markedskontrollen af geografiske betegnelser varetages af Fødevarestyrelsen, og disse kontroller indgår som en integreret del af Fødevarestyrelsens kontrol på de relevante virksomheder. Kontrol af geografiske betegnelser har endvidere indgået i en række kontroller på baggrund af henvendelser fra borgere eller virksomheder, herunder udenlandske virksomheder.

3. Ændringer til den flerårige nationale kontrolplan

Den flerårige nationale kontrolplan for 2022-2026 trådte i kraft den 1. juli 2023. Der bliver udført en mindre opdatering i 2024.

4. Gebyrer eller afgifter

Fødevarestyrelsen

Information om gebyrer og afgifter der opkræves, fremgår på Fødevarestyrelsens hjemmeside:

[Betaling af afgifter og gebyrer](#)

Herudover har Fødevarestyrelsen oplysninger om gebyrer og afgifter i følgende dokument:

[Fødevarestyrelsens prislister 2023](#)

I Fødevarestyrelsens årsrapporter offentliggøres regnskab for hver gebyrordning jf. nedenstående link til årsrapport 2023:

[Årsrapport 2023](#)

I henhold til artikel 85, stk. 2, i forordning (EU) 2017/625 skal den enkelte kompetente myndighed gøre de oplysninger om gebyrer eller afgifter, der er omhandlet i artikel 79, stk. 1, litra a), artikel 79, stk. 2, og artikel 80 i forordning (EU) 2017/625, offentligt tilgængelige, dvs. oplysninger om:

- Den metode og de data, der anvendes til at fastsætte disse gebyrer eller afgifter.

- Det kan oplyses, at de gebyrer som opkræves, skal dække de fulde omkostninger. For kontrol i engrosvirksomheder er kontrollen dog delvist gebyrafløftet. Gebyrerne dækker direkte udgifter, udgifter til transport og en forholdsmæssig del af Fødevarestyrelsens udgifter til overhead. Fødevarestyrelsens overhead omfatter bl.a. alle udgifter til ledelse inkl. direktion, økonomistyring, HR-funktioner, husleje og øvrige udgifter til lokaler, udgifter til medarbejdernes kompetenceudvikling, sekretærfunktioner, kunderådgivning, overordnet kontrolstyring og IT-omkostninger.
- Identiteten af de myndigheder eller organer, der er ansvarlige for opkrævning af gebyrerne eller afgifterne.
 - Fødevarestyrelsen er den ansvarlige myndighed for opkrævningen. Det kan oplyses, at følgende organer opkræver visse gebyrer/afgifter på vegne af Fødevarestyrelsen:

[SEGES Innovation](#). Det er gebyrer for hestepas mv.

[ATP-materielkontrollen](#). Det er gebyrer i forbindelse med godkendelse og syn m.m. af transportmateriel til letfordærlige levnedsmidler.

[Mejeriforeningen](#). Det er gebyrer for ordinær kontrol af mælkeleverende bedrifter.

[Dansk Hunderegister](#). Det er gebyrer for registrering af hunde i et landsdækkende hunderegister.

Landbrugsstyrelsen

Priserne for plantesundhedskontrol mm. er beskrevet i betalingsbekendtgørelsen, der findes på dette link: [Bekendtgørelse om betaling for plantesundhedskontrol m.v.](#) Producenter og omsættere af planter betaler et årligt registreringsgebyr samt et basisgebyr pr. kontrol. Priserne herfor findes i Bilag 1.

Operatørers udgifter ved at være tilmeldt ordningen for træemballage findes i Bilag 5 i Bekendtgørelse om betaling for plantesundhedskontrol m.v.: [Bekendtgørelse om betaling for plantesundhedskontrol m.v.](#)

Opfølgende kontrol der foretages på baggrund af manglende overholdelse gennemføres for operatørens regning i henhold til reglerne i Kontrolforordningen.

I forbindelse med gebyropfølgningerne i 2022 blev det endnu engang konstateret, at der var ubalance på gebyret for avls- og omsætningskontrollen samt importgebyret. Derfor påbegyndtes en genberegning af gebyrerne med henblik på at sikre økonomisk balance på gebyret jf. reglerne i budgetvejledningen. Det var gebyrerne for hhv. registrering, timepris samt basisgebyret (dette er kun gældende for importen), som blev genberegnet – og dermed justeret i opadgående retning for avlskontrolgebyret og nedadgående retning for importgebyret. Gebyrjusteringen blev implementeret fra 1. januar 2023 og deraf var 2023 første år med nye gebyrtakster på området. I løbet af 2023 blev det besluttet, at det oparbejdede underskud på gebyrordningen for avls- og omsætningskontrollen ikke skulle udlignes gennem gebyrstigninger, men derimod blev bevillingsfinansieret. Gebyrordningen for avls- og omsætningskontrol blev derfor genberegnet ultimo 2023 med henblik på at implementere de nye gebyrtakster fra 1. januar 2024.

Fiskeristyrelsen

Fiskeristyrelsen opkræver gebyr for hygiejnekontrollen. Regelgrundlaget for gebyret findes i forordning nr. 625 fra 2017, kapitel VI og satserne for gebyret fremgår af § 73-76 i 'Betalingsbekendtgørelsen' (bekendtgørelse nr. 93 af 29/01/2024). [Se link til hjemmeside om afgift for hygiejnekontrol.](#)

I Danmark opkræves gebyret hos førstegangsopkøbere af fisk. Opkrævning af gebyret sker på baggrund af førstegangsopkøbernes indberetning til Fiskeristyrelsen om køb af landet fisk. For mængder op til 50

ton betales 19,77 kr. pr. ton og for mængder herover 9,88 kr. pr. ton. For sild og makrel kan afgiften, ikke overstige 988,21 kr. pr. parti.

Satserne, der anvendes til opkrævning for den udførte hygiejnekontrol er beregnet på baggrund af et gennemsnitligt estimat over kontrollørernes tidsforbrug ved hygiejnekontrol på henholdsvis fartøjer og virksomheder, og Fiskeristyrelsens samlede udgift pr. time til afholdelse af kontroller. Indtægten fra de opkrævede gebyrer anvendes til dækning af omkostninger til kontrol ombord på fartøjer, ved landing fra fartøjer og på virksomheder på land frem til og med første salg.

Det er Fiskeristyrelsen, der er den ansvarlige myndighed for opkrævningen.

Miljøstyrelsen

Fra 2021 blev gebyrordning ændret til udelukkende at dække betalingen af udgifter til at administrere selve registreringsordningen.

Gebyrordning for tilladelser til forhandling af meget **giftige og giftige pesticider** (plantebeskyttelsesmidler) omfatter hvert salgssted. Gebyrsatsen udgør 85. kr. pr. år for en tilladelse til salg af meget giftige eller giftige pesticider (gebyrsats er fastsat i bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen).

[Bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen](#)

Alle virksomheder, der i Danmark **producerer, importerer, eksporterer, distribuerer, forhandler og oplagrer (herunder ompakker) pesticider, der er godkendt til professionel anvendelse**, skal årligt lade sig registrere i Miljøstyrelsens IT-System MAB. Alle virksomhedens relevante P-numre (produktionsenheder) under virksomhedens CVR-nummer skal lade sig registrere, hvis de har aktiviteter, der vedrører pesticider. Registreringen er omfattet af et gebyr, som skal betales ved hver årlig registrering, for hver af virksomhedens relevante P-numre. Gebyrsatsen er på 85 kr. pr. år (gebyrsats er fastsat i bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen).